Адыгэ макъ

№ 6 (19520)
2010-рэ илъэс
ГЪУБДЖ
ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 19

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИIЭП

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

КЪЭРАЛЫГЪО ИНВЕСТИЦИЕР

Сымэджэщхэм яматериальнэ базэ агъэпытэ

Адыгэ Республикэм и Президентрэ министрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу анаIэ тырагъэты социальнэ политикэм изы лъэныкъо шъхьаIэу псаунығъэр къэухъумэгъэным исистемэ хэпшIыкIэу шIуагъэ къытэу гъэпсыгъэным. Ренэу ахэм янэплъэгъу итых медицинэ IэпыIэгъоу аратырэм идэгъугъэ зыкъегъэIэтыгъэныр, цIыф пстэуми медицинэ IэпыIэгъур икъу фэдизэу агъэфедэн алъэкIэу гъэпсыгъэныр ыкIи Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм япсаунығъэ гъэпытэгъэныр. Ащ пае отраслэм иматериальнэ-техническэ базэ гъэпытэгъэным иIофыгъохэр ренэу зэрахьэх.

А лъэныкъомкIэ къыхэгъэщыгъэн фае Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым иматериальнэ-техническэ базэ гъэпытэгъэным иIофыгъохэр етIупщыгъэу зэрэзэшIуахырэр. АщкIэ пстэуми апэ игъэшъыгъэн фаеу агъэнэфагъ сымэджэщым къеуалIэхэрэр зыщырагъэблагъэхэрэр ыкIи хирургическэ отделениер зычIэт корпусым операциехэр зыщашIыхэу хэтыр капитальнэу гъэцэкIэжьыгъэнхэр, унэм ышъхьэ ыкIи мансард этажэу тетыр зэблэхъугъэнхэр. Капитальнэ гъэцэкIэжьынхэр блэкIыгъэ илъэсым рагъэжьэгъагъэхэмэ, тызыхэхьэгъэ илъэсым ахэр щылъагъэкIуатэхэзэ реанимационнэ отделениер, лъынтфэхэм зыщяIазэхэрэ отделениер, нейрохирургием операциехэр зыщашIэу хэтыр, сымэджэщым ичIэхьапIэ капитальнэу агъэцэкIэжьыщтых, джащ фэдэу лифтитIу зэблахъущт. А гухэлъхэм апае республикэ бюджетым имылъкоу сомэ миллион 98-рэ агъэфедэнэу агъэнэфагъ.

КъэIуагъэмэ хъущт сымаджэхэм зэряIазэхэрэр нахь дэгъоу зэхэщэгъэным пае 2009-рэ илъэсым сымэджэщ зэфэшъхьафхэм IэпыIэгъушхо зэраратыгъэр. Джырэ уахътэм тегъэпсыкIыгъэ медицинэ обо-

рудованиемкIэ ауIэшыгъэх Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым шъобж зытещагъэ хъугъэхэм зыщяIазэхэрэ иотделение, урологиер, офтальмологиер. ЗэкIэмкIи оборудованиякIэм икъэщэфын сомэ миллион 15 пэIуагъэхьагъ. Джащ фэдэу Мыекъопэ къэлэ сымэджэщым сомэ миллиони 3, Адыгэ республикэ онкологическэ диспансерым сомэ миллиони 2 аосэ оборудование къафащэфыгъ. А мылъкур гухэлъ гъэнэфагъэм телъытэгъэ республикэ программэм тегъэпсыкIыгъэу аIэкIагъэхьагъ ыкIи шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ Фондым къытIупщыгъ. Гъогухэм къацыхъурэ авариехэм шъобж ахэзыхыгъэхэм IэпыIэгъу зэрафэхъухэрэ шIыкIэр нахь дэгъоу зэхэщэгъэным ехьылIэгъэ Iофыгъохэм атегъэпсыкIыгъэу Адыгэкъалэ дэт сымэджэщэу К. М. Батмэным ыцIэ зыхьырэм рентгеновскэ томограф, ультразвуковой уплъэкIунхэм апае диагностическэ комплекс, наркознэ-жьыкъэщэ аппарати 2, жьагъэхэм искусственнэу жьы зэраIэкIагъахьэрэ аппарати 2, сымаджэм лъыплъэгъэным пае агъэфедэрэ монитори 3 IэкIагъэхьагъ. Инэм дэт муниципальнэ район сымэджэщым интраоперационнэ уплъэкIуным пае рентген комплекс, ультразвуковой уплъэкIунхэм апае диагностическэ комплекс, жьагъэхэм искусственнэу жьыр зэраIэкIагъэхьэрэ аппарати 2, наркознэ-жьыкъэщэ аппарати 2, сымаджэм лъыплъэгъэным пае агъэфедэрэ монитори 4 къыфащэфыгъ. ЗэкIэмкIи ахэм бюджет ахъщэу сомэ миллион 52,3-рэ апэIуагъэхьагъ.

ЫпшъэкIэ къызэрэщытIогъагъэу, а зэпстэур зыфэгъэхьыгъэр сымаджэхэм зэряIазэхэрэр нахь дэгъоу зэхэщэгъэныр ыкIи республикэм щыпсэухэрэм япсаунығъэ гъэпытэгъэныр ары. ТапэкIи мы IофшIэныр агъэлъэшыщт.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

Сурэтхэм арытхэр: **Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым капитальнэ гъэцэкIэжьын IофшIэнхэр щэкIох.**

Сурэтхэр тезыхыгъэр Iэшъынэ Аслъан.

Къаратырэм къыхэхъощт

Щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу цIыфэу сымэджагъэм къыхьырэ тхылъымкIэ къыратыщтыгъэ ахъщэм къыхэхъощт.

ТапэкIэ «больничнэмкIэ» къыратыщтыгъэ ахъщэр цIыфым IофшIэгъэ стажэу ыкIи лэжьапкIэу иIэм елъытыгъагъ. Ау стажыр илъэси 8-м нахьыбэу, лэжьапкIэм ипроценти 100 ратымы, «больничнэмкIэ» фатхыщтыр сомэ 18720-рэ нахьыбэнэу щытыгъэп. ЛэжьэпкIэшхо зиIэмкIэ, гущыIэм пае, сомэ мин 20-м ехъу къэзыгъахъэрэмкIэ ар федагъэп.

Мы илъэсым зэтыгъоу атырэ социальнэ хьакъулахьыр зэриугъоищтыгъэ шIыкIэм Урысыер текIыгъ. Джы IофшIапIэхэм яIофышIэхэм апае атырэ ахъщэр федеральнэ бюджетым амыгъакIоу занкIэу бюджетым хэмыт фондхэм афатIупщы хъугъэ. Ахэр пенсиехэмкIэ фондыр, социальнэ страхованиемкIэ ыкIи шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ фондхэр арых. А зэхьокIыныгъэхэм яшIуагъэкIэ «больничнэхэм» къахэхъощт.

Ащ изакъоп, сабый къызыфэхъухэрэм, етIанэ илъэсрэ ныкъорэм кIэлэцIыкIур зыIыгъэу щысырэ ныхэм аратырэ ахъщэри нахьыбэ хъущт. Ащ фэдэу илъэсрэ ныкъорэм кIэлэцIыкIур нэсыфэ унэм исырэ ным иахъщэ сомэ 13833-м нэсыщт. Сабый къызыфэхъухэрэм аратырэр сомэ 34583-рэ хъущт.

Анахь дэгъухэр къыхахыгъэх

АР-м ныбжьыкIэ Iофхэмкiэ и Комитет социальнэ рекламэмкIэ Лъэпкъ зэнэкъокъоу ныбжьыкIэхэм азыфагу щызэхищагъэм кIэух зэфэхьысыжьхэр фашIыгъэх. Ар 2009-рэ илъэсым шэкIогъум и 20-м къыщегъэжьагъэу тыгъэгъазэм и 20-м нэс кIуагъэ.

Зэнэкъокъум мурадэу иIагъэр искусствэм илъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ ныбжьыкIэхэм зыкъызэIуягъэхыгъэныр, патриотхэу, гукIэгъу ахэлъэу пIугъэнхэр, уахътэм къызыдихьырэ гумэкIыгъохэм апэуцужьынхэ алъэкIынэу ыкIи шэн-зекIокIэ дахэхэр ахэлъынхэу ары.

Зэнэкъокъум «Имидж России», «Служу Отечеству», «65 годовщина Великой Победы!», «Телефон спасения 01», «Культура на дороге» ыкIи нэмыкI лъэныкъохэр къыдилъытэщтыгъэх. ЗэкIэмкIи нэбгырэ 23-рэ мыщ хэлэжьагъ. Шъхьадж къыхихыгъэ темэм елъытыгъэу видеоролик ыкIи плакатхэр къагъэхьазырыгъэх. Жюрим хэтхэм плакати 6-рэ видеоролики 2-рэ анахь дэгъухэу алъытэхи, къыхахыгъэх. Джы ахэр къалэу Санкт-Петербург щыкIощт Лъэпкъ зэнэкъокъум хэлэжьэщтых. Ащ текIоныгъэр къыщыдэзыхыхэрэр шIухьафтынхэмкIэ къыхагъэщыщтых.

ДАУТЭ Анжел.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан къытырихыгъ.

КIэлэцIыкIумэ ацIэкIэ тхьашъуегъэпсэу!

КIэлэцIыкIухэм апае къыдэкIырэ журналэу «Жъогъобыным» ипчъагъэ мы илъэсым 3827-м нэсыгъ. БлэкIыгъэ илъэсым елъытыгъэмэ ар нахьыб. Ащ щыщэу нэбгырэ зырызхэм къыратхыкIыгъэр макIэп, ау мыщкIэ анахьэу зишIуагъэ къэкIуагъэр спонсорхэр арых.

Лъэшэу тыфэраз Адыгэкъалэ иадминистрацие ипащэщтыгъэу джы нэмыкI IэнатIэ Iухьэгъэ Мамыекъо Кимэ. Илъэс къэс кIэлэцIыкIумэ апае къыдэкIырэ журналэу «Жъогъобыным» имызакъоу нэмыкI журналхэу тиреспубликэ къыщыдэкIыхэрэм якIэгъэтхэнкIэ IэпыIэгъу къафэхъущтыгъ. «IэнатIэм сыIумытыжьыми а шэныр хэсынэщт» ыIуи, ежь ишIоигъоныгъэкIэ журналхэм якIэгъэтхэн пэIуагъэхьанэу мы илъэсым сомэ мин 15 къафитIупщыгъ. Ащ къыхэкIэу тэри экземпляр 200 Адыгэкъалэ дэт еджапIэхэм къафиттхыкIыгъ.

Джащ фэдэу республикэм къыщыдэкIырэ журналхэм якIэгъэтхэнкIэ IэпыIэгъу къытфэхъугъэх тиреспубликэ и Президентыгъэу Шъэумэн Хьазрэт, Тэхъутэмыкъое район администрацием ипащэу Пщыдатэкъо Ризо, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иректорэу Блэгъожъ Хьазрэт, Урысые Федерацием исенаторэу Хьащыр Аслъан, Мыекъопэ пивэшI заводым игенеральнэ директорэу Пэнэшъу Къэплъанэ, «Адыгрегионгазым» ипащэ. Мыхэм къытфатIупщыгъэ ахъщэмкIэ республикэм иеджапIэхэм «Жъогъобын» 1550-рэ къафиттхыкIыгъ.

Фирмэу «Адыгпромстроим» игенеральнэ директорэу ХъутIыжъ Аслъан кIэлэцIыкIу журнал экземпляр 200, Мыекъопэ къэлэ бэдзэрэу «Черемушкэм» щыIэм игенеральнэ директорэу Бэджэнэ Ахьмэд экземпляри 150-рэ, ООО «Архонт-ресурс» зыфиIорэм игенеральнэ директорэу КIэращэ Анцокъо экземпляри 100 къиптхыкIыным тефэрэ ахъщэр къытфатIупщыгъ.

УялъэIужьынэу щытэп бзэхэр зыщарагъэшIэрэ гупчэу «Активым» ипащэу Едыдж Мэмэт, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иотдел ипащэу ЕмтIылъ Нурбый. Илъэс къэс мы нэбгыритIум яунэе ахъщэ къыхахызэ 100-м къыщымыкIэу къыратхыкIы. Ежь иамал къызэрихьэу кIэлэцIыкIу журналым икIэгъэтхэн ренэу къыхэлажьэ къуаджэу Хьатыгъужъыкъуае къыщыхъугъэу, Мыекъуапэ щыпсэоу Дэхъужь Мэсхъудэ. Мы илъэсми ар зыщеджэгъэ еджапIэм пае экземпляр 20 къыритхыкIыгъ. МэщфэшIу Нэджэдэти журналым кIэдгъэтхэнхэу иунэе ахъщэкIэ IэпыIэгъу къытфэхъугъ.

КIэлэцIыкIу журналым икIэгъэтхэнкIэ илъэс къэс IэпыIэгъушIоу тиIэхэм ащыщых Мыекъопэ кIэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыцIыкIэ щытым адыгабзэмкIэ икIэлэегъаджэу Пэнэшъу Саудэт, гуманитар шIэныгъэхэм апылъ Адыгэ республикэ институтым ишIэныгъэлэжьэу ШэкIо Мирэ, Улэпэ гурыт еджапIэм адыгабзэр щязыгъэхьырэ Ожъ Аскэрбый, Адыгэ республикэ гимназием икIэлэегъаджэу Блэгъожъ Мирэ, Мыекъопэ гурыт еджапIэу N 6-м икIэлэегъаджэу ХьапэкIэ Гощмафэ, Мыекъопэ гимназиеу N 22-м щезыгъаджэхэу Бислъангъур Светэ, нэмыкIхэри.

ЕджэкIо цIыкIухэри «Жъогъобыныр» нахьыбэу аIэкIэгъэхьэгъэным фэгумэкIыгъэх, ащ икъитхыкIын пэIуагъэхьащт ахъщэр агу пыкIэу къытфэзытIупщыгъэхэми, икIэгъэтхэнкIэ IэпыIэгъу къытфэхъугъэ пстэуми инэу тафэраз, кIэлэцIыкIухэм ацIэкIэ тхьашъуегъэпсэу ятэIо.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.

Журналэу «Жъогъобыным» иредактор.

ГъэцэкIэжьын IофшIэнхэр

Итеплъэ лъэшэу зызэрихъокIыгъ

Мыекъуапэ иурамэу К. Маркс ыцIэ зыхьырэм тет унэу зиномер 10-р коммунальнэ хъызмэтым щыкIорэ реформэхэм IэпыIэгъу афэхъугъэнымкIэ программэм хагъэуцуи, капитальнэу игъэцэкIэжьын зырагъэжьагъэр 2009-рэ илъэсым иIоныгъо мазэ ыгуззгухэм адэжь. А уахътэм къыщегъэжьагъэу мы унэм теплъэу иIэм лъэшэу зызэрихъокIыгъ: джырэ лъэхъаным диштэрэ псэолъапхъэхэр агъэфедэхэзэ чIэхьапIэхэм пластик шъхьаныгъупчъэхэр ахагъэуцуагъэх, щагумкIэ щыIэ дэпкъхэр къагъэлагъэх, псыкъечъэхыпIэхэр, чIыунэм рыщэгъэ псырыкIуапIэхэр зэблахъугъэх.

Зигугъу къэтшIыгъэ фэтэрыбэу зэхэт унэм щызэхащэгъэ ТСЖ-у «Уют» зыфиIорэм итхьаматэр Геннадий Джемелинскэр ары. Джырэблагъэ ащ зыIудгъэкIагъ, гъэцэкIэжьынхэр зэрэлъыкIуатэхэрэр къедгъэIотагъ.

— Унэу тызычIэсым ифэIо-фашIэхэр зезыхьэщтыгъэ гъэIорышIэкIо компанием тыкъыгокIыжьи, фэтэрхэм ябысымхэм ятовариществэ икIыгъэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ зэхэтщагъ. Унэм чIэсхэр зыхэлэжьэгъэхэ зэхахьэм зигъо къэсыгъэ IофшIэн шъхьаIэхэр щыдгъэнафэхи, тиунэ капитальнэу дгъэцэкIэжьынэу унашъо тшIыгъагъэ.

ГъэцэкIэжьын IофшIэн лъэпкъхэу къыхэтхыгъэхэм сомэ миллиони 3-рэ мин 870-рэ атефэнэу къэтлъытагъ. Ащ щыщэу проценти 5-р унэм щыпсэухэрэм тыугъоигъэ. ТишIоигъоныгъэхэр зыщытымыгъэгъупшэзэу подряд организациеу къыхэтхыгъэм иIофшIакIэ идэгъугъэ ренэу тылъыплъэщтыгъ. Ащ елъытыгъэу икIэрыкIэу кIядгъэшIыкIыжьыгъэхэри къыхэкIыгъэх. ГуIэным зыдетымыгъэхьыхэу, джырэ фэдэ амал къызэрэхэмыкIыжьыщтыр, хабзэр ренэу къызэрэбдемыIэщтыр тэшIэти, зэкIэ IофшIэнэу агъэцакIэхэрэм ядэгъугъэ тыуплъэкIущтыгъ. Ары апэрэмкIэ IофшIэнхэр кIыхьэ-лыхьэ хъугъэхэ фэдэу къыпщызыгъэхъущтыри. Ау тэ тызыфаем лъыкIэтэгъэхьафэ псэолъэшIхэм ауж тикIыгъэп. ТСЖ пстэури джащ тетэу зекIохэмэ кIэмыгъожьынхэу къысшIошIы.

ЕЛБЭШЭ Руслъан.

Илъэс IофшIагъэхэр зэфэтэхьысыжьых

Кризисым чIэнэгъэшхо аригъэшIыгъ

КъызэтынэкIыгъэ 2009-рэ илъэсыр Мыекъопэ машинэшI заводым иIофышIэ коллективкIэ къызэрыкIоу щытыгъэп. Ары пакIошъ, къин дэдагъ пIоныр нахь тэрэз. КъашIырэ гидроманипуляторхэр нахьыбэмкIэ зы отраслэм зэрэтелъытагъэхэм ыпкъ къикIэу, ахэм яIугъэкIын зэхэщэгъуаеу щытыгъ. КъакIэмыупчIэхэкIэ арыгъэп, зэкIэри зылъэхъэгъэхэ дунэе финанс кризисым щэфакIохэри къызэтыриIажэщтыгъэх. Илъэс пчъагъэкIэ узэкIэIэбэжьмэ Урысыем шапхъэ щыхъугъэгъэ товар зэхъожьын шIыкIэри агъэфедэу къыхэкIыгъ. Ежьхэм щэфакIохэм гидроманипуляторхэр афатIупщыщтыгъэх, ахэм ауасэ къыхьыщтым фэдиз мэзым щылэжьэрэ хъызмэташIэхэм пхъэм хэшIыкIыгъэ продукциеу къафарагъэщэщтыгъ. Ащ кIахыгъэмкIэ IофшIэныр лъагъэкIуатэщтыгъ. Ау а IофшIакIэмкIэ ущыIэн умылъэкIынэу хъуи, къэуцугъагъэх ыкIи цIыфхэр IугъэкIыгъэнхэм фежьэгъагъэх. Шъыпкъэ, Адыгэ Республикэм цIыфхэм IофшIэн къафэгъотыгъэнымкIэ икъэралыгъо къулыкъу и ГъэIорышIапIэ IэпыIэгъу къафэхъуи, ащ къафитIупщырэ мылъкумкIэ предприятием общественнэ IофшIэнхэр щагъэцакIэхэзэ, коллективым ызыныкъо фэдиз къагъэнэжьын алъэкIыгъ. Арэу щытми, цIыф кIуачIэхэмкIэ чIэнэгъэшхо ашIыгъэу 2009-рэ илъэсыр къызэранэкIыгъ.

Джырэблагъэ предприятием ипащэу ЕмтIылъ Зауркъан къызэрэтфиIотагъэмкIэ, заводым нэбгырэ 482-рэ щылажьэщтыгъэмэ, ащ щыщэу къэнэжьыгъэр 265-рэ ныIэп. Ахэми акIуачIэ изэу Iоф ашIэн алъэкIырэп ящэфакIохэм заказхэр къызэрамытыхэрэм къыхэкIэу. ЯIофышIэхэр нахьыбэмкIэ зыфэгъэзагъэхэр ыкIи IуагъэкIын алъэкIыхэрэр ащэгъэ гидроманипуляторхэм ахэкъутыкIырэ пкъыгъохэр зэрэзэблахъущтхэу къагъэхьазырхэрэр ары. Агъэлэжьэрэ цIыфхэм лэжьапкIэ ятыгъэн фаешъ, тызыхэхьэгъэ илъэсым иапэрэ мазэ гидроманипулятори 10 къыдагъэкIынэу план зыфагъэуцужьыгъ. Ахэри гъэтIылъыпIэм чIагъэуцощтхэ нахь, джыдэдэм IуагъэкIынхэ алъэкIыщтэп.

— КъызэтынэкIыгъэ илъэсым икъихьагъухэм яхъулIэу IутымыгъэкIыгъэу гидроманипулятор 290-рэ тиIагъ, — еIо Зауркъан. — Апэрэ кварталым 12, ятIонэрэм — 33-рэ, ящэнэрэм — 42-рэ, яплIэнэрэм 75-рэ тщагъэ. IутымыгъэкIыгъэу джыри гидроманипулятор 142-рэ тиI. Арэу щытми, цIыфхэм лэжьапкIэ ятыгъэн зэрэфаер къыдэтлъытэзэ, 2010-рэ илъэсым иапэрэ мазэ гидроманипулятори 10 къыдэдгъэкIынэу дгъэнэфагъэ. А зэпстэум иIугъэкIын зэрэгъэпсыгъэщтыр джырэкIэ къэшIэгъуай. Ау республикэм ипсэолъэшIхэм псэолъапхъэхэм апае станокхэм къадагъэкIырэ пхъэ материалхэу кубометрэ 600 ящыкIэгъэщтэу заявкэ къатыгъэшъ, типродукцие итхъожьызэ джащ фэдиз тищэфакIохэм къаIытхыщт, псэолъэшIхэм ятщэжьыщт. Предприятием иэкономикэ зыгорэущтэу гъэтэрэзыгъэнымкIэ ащ ишIуагъэ къэкIощт.

Заводым иэкономикэ ыкIи ащ дыкIыгъу бюджетым илъэгэпIэ пстэуми финанс кризисым ыпкъ къикIэу чIэнэгъэшхо зэрашIыгъэр нафэ къззышIырэ щысэхэри Зауркъан къытфихьыгъэх. ГущыIэм пае, 2008-рэ илъэсым сомэ миллион 408-рэ зыосэ гидроманипулятор 1082-рэ IуагъэкIын алъэкIыгъагъэмэ, 2009-рэ илъэсым сомэ миллион 77,6-рэ къызыкIэкIогъэ гидроманипулятори 182-рэ нахь ащэн алъэкIыгъэп. Ащ нафэ къызэришIырэмкIэ, илъэсэу икIыгъэм сомэ миллион 330-м ехъу заводым къылэжьыщтыгъэм къыщыкIагъ. Ащ къыхэкIырэ хэбзэIахьэу бюджетым илъэгапIэхэм аIукIэн ылъэкIыщтыгъэри аIэкIэхьагъэп.

Хэти къыгурэIо ренэу ащ тетын зэримылъэкIыщтыр, зэгорэм финанс кризисым хэгъэгур къызэрэхэкIыжьыщтыр. Ау ятIонэрэ къиныгъоу зигугъу къэтшIыгъэн фаер кадрэхэмкIэ чIэнагъэу ашIыгъэр ары. Аущтэуми IэпэIэсыныгъэ дэгъу зыхэлъ рабочхэр гъотыгъошIугъэхэп. Илъэс зэкIэлъыкIохэм ахэр къинкIэ къэдгъотыгъагъэх. ПIэлъэ мычыжьэм IофшIэныр тэрэзэу рагъэжьэжьын залъэкIкIэ джыри кадрэхэр зэзэгъэгъотыжьыгъэнхэ фаеу хъущт.

— Лъэшэу гухэкI цIыфхэр IудгъэкIынхэ фаеу зэрэхъугъэр, — еIо Зауркъан. — Ау нэмыкI хэкIыпIэ щыIагъэп. Мары 2008-рэ илъэсым заводым гурыт лэжьапкIэр сомэ мин 14-м щылъыIэсыгъагъэмэ, 2009-рэ илъэсым сомэ мини 7,5-м шIодгъэкIын тлъэкIыгъэп. Ау IудгъэкIын фаеу хъугъэхэм янахьыбэм тэ лэжьапкIэу яттыщтыгъэм фэдиз къызыщалэжьын IофшIапIэ амыгъотыгъэу къэбархэр къытлъэIэсыхэшъ, пIэлъэ мычыжьэм IофшIэныр тэрэзэу едгъэжьэжьын зытлъэкIыкIэ рабочхэри къэтыугъоижьышъунхэм тыщэгугъы.

ГухэкI мыхъун ылъэкIырэп бэдзэр зэфыщтыкIэ щыIакIэм иапэрэ илъэс къинхэм къахэкIыжьи, дэхэкIаеу ылъэ теуцожьи, республикэм ит предприятие анахь инхэм ащыщэу Мыекъопэ машинэшI заводым гъэхъэгъэшIухэр ышIыхэу зыщиублэгъэ лъэхъаным дунэе финанс кризисым лъэшэу къызэрэзэтыриIэжагъэхэр. Ау заводым зиужьыжьыным тыщыгугъы тшIоигъу.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

ЖЪЫ ХЪУГЪЭХЭР АIАХЫЖЬЫЩТЫХ

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Владимир Путиныр икIыгъэ тхьамафэм УФ-м промышленностымкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу Виктор Христенкэм IукIагъ. ЗэIукIэгъум щытегущыIагъэх автомобиль псынкIэхэу зыныбжь илъэси 10-м ехъугъэхэр хабзэм ыщIэкIэ зыщаIахыжьыщт чIыпIэхэр къызэIухыгъэнхэм. Виктор Христенкэм къызэриIуагъэмкIэ, джырэкIэ ащ фэдэ чIыпIэ 15 Iэпэ-цыпэ Урысыем къыщызэIуахыгъ ыкIи бэ темышIэу адрэ субъектхэми къащызэIуахынхэу агъэнэфагъ. Владимир Путиным игъо зэрилъэгъугъэмкIэ, гъэтхапэм и 8-м къыщыублагъэу субъект пстэуми а IофшIэныр ащызэхэщэгъэн фае.

Программэм зэригъэнафэрэмкIэ, автомашинэхэу (зионтэгъугъэ тонни 3,5-м шIомыкIыхэу) 1999-рэ илъэсым ыпэкIэ къыдагъэкIыгъэхэр пунктхэм ащатыжьынхэ алъэкIыщт. Ащ ычIыпIэкIэ субсидиеу сомэ мин 50 къафалъытэщт автомашинакIэ къэщэфыгъэным пэIуагъэхьанэу. Субсидиеу хабзэм къыуитырэм хьакъулахь хагъэкIыщтэп. Ау птыжьын плъэкIыщт машинэр зием илъэсым нахь мымакIэу тетхэгъагъэу щытын фае. КъэIогъэн фае, программэм хэлэжьэн фит автомобилыр илъэси 10 ныбжь иIэми ар зэхэкъутагъэу, аварие ужэу щытын зэримылъэкIыщтыр. Автомобилыр зием ар дилерым къыфифын фае, е машинэр мызекIомэ, ыпкIэ аритынышъ къаригъэщэн фае.

Пунктхэу къызэIуахыщтхэм жъы хъугъэ «жигулихэм» афэшъхьафэу IэкIыб хэгъэгухэм къащащэфыгъэхэри ащаIахыжьынхэ алъэкIыщт, ау субсидиер агъэфедэзэ къащэфын алъэкIыщт автомашинэхэр Урысыем къыщыдагъэкIыгъэхэр е щаугъоигъэхэр арых ныIэп.

Министрэм къызэриIуагъэмкIэ, программэм модель 60 — 65-рэ фэдиз хэлэжьэщт. Программэр гъэцэкIэжьыгъэным пае хабзэм сомэ миллиарди 10 къетIупщы ыкIи ащ ишIуагъэкIэ автомобиль мин 200-м ехъу цIыфхэм аIахыжьын алъэкIыщт.

Мыщ ехьыщыр программэхэр США-ми Европэми ащагъэцакIэх ыкIи ахэм шIуагъэу апылъыр транспорт зиIэхэм бэшIагъэу къагурыIуагъ: программэр гъэцэкIэжьыгъэнымкIэ хабзэм къытIупщырэ ахъщэм елъытыгъэмэ, хэлажьэ зышIоигъохэм япчъагъэ бэкIэ нахьыб.

Жъы хъугъэу атыжьын алъэкIыщт автомашинэ лъэпкъхэм ащыщых: АвтоВазым къышIырэ автомобиль лъэпкъ пстэури; «Шевроле Круз», «Шеви Нива», нэмыкIхэр; УАЗ-м къышIыхэрэр, джащ фэдэу «Фиат Альбиа»; «Форд Фокус»; «Рено Логан»; «Хенде Акцент», «Соната»; «Тойота Авенсис», БМВ-м имодель зырызхэр, ащ нэмыкIхэри.

ЕЛБЭШЭ Руслъан.

Пенсиехэр

ЗЫХЭХЬЭРЭ КУПЫМ ЕЛЪЫТЫГЪЭЩТ

УпчIабэ къызыщыуцухэрэм, зэхъокIыныгъэхэр бэрэ зыфэхъухэрэм ащыщ сэкъатныгъэ зиIэхэм япенсие къызэралъытэрэ шIыкIэр, ащкIэ шапхъэу щыIэхэр.

КъэшъошIэжьын фае 2002-рэ илъэсым пенсие реформэ зэрэщыIагъэр. ЗэхъокIыныгъэу а реформэм къызыдихьыгъагъэхэм ащыщыгъ ащ ыпэкIэ къызэралъытэщтыгъэм фэмыдэу, сэкъатныгъэ зиIэхэм, купэу ахэр зыхахьэхэрэм емылъытыгъэу, Iоф ышIэн амалэу цIыфым иIэм («степень ограничения трудовой деятельности» зыфаIорэм) къыпкъырыкIыхэзэ, япенсиехэр къафалъытэу зэрэрагъэжьэгъагъэр. А «степеным» (я III-рэ, я II-рэ, а I-рэ) елъытыгъагъ пенсием ибазовэ Iахь зыфэдизыщтыри. Унашъо зэрашIыгъагъэм тетэу, илъэситIум къыкIоцI а шIыкIэм техьажьынхэ, сэкъатныгъэ зиIэхэм зэкIэми тIэкIу-тIэкIузэ Iоф зэрашIэн алъэкIыщт амалым елъытыгъэу япенсиехэр къафалъытэжьынхэ фэягъ. 2004-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу а шIыкIэм тетэу ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ цIыф купхэм пенсиер афагъэуцущтыгъ.

Ау а шIыкIэм цIыфхэр ыгъэразэщтыгъэхэп, сыда пIомэ **цIыфым Iоф зэришIэн ылъэкIыщт амалэу къыфэнагъэр сэкъатныгъэу иIэм елъытыгъэу купэу ар зыхэты хъугъэм (группэу фагъэуцугъэм) диштэщтыгъэп,** ащ ыпкъ къикIыкIэ, нахьыбэрэмкIэ пенсиери нахь макIэ хъущтыгъ.

Сэкъатныгъэ зиIэхэм яобщественнэ организациехэми анаIэ тырадзэщтыгъ, игугъу бэрэ къашIыщтыгъ мыхэм, сэкъатныгъэ зиIэхэм, ащыщхэм IофшIэпIэ чIыпIэхэр агъотынхэр нахь къин зэрэхъугъэр. ТапэкIэ я II-рэ, ары пакIошъ, а I-рэ купым хэхьэрэ сэкъатныгъэ зиIэу экспертхэм тхылъ къызэратыгъэхэр IофшIапIэхэм аIутынхэ алъэкIыщтыгъэмэ, мы реформэм ыуж я III-рэ купым хахьэхэрэм ар къадэхъужьыщтыгъэп.

Мыхэм зэкIэми апкъ къикIыкIэ, Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ унашъо ышIыгъ мы цIыф купхэм тапэкIэ япенсиехэр къазэрафалъытэщтыгъэм — сэкъатныгъэу иIэм елъытыгъэу группэу ратыгъэм къыпкъырыкIыхэзэ пенсиер гъэуцугъэным — икIэрыкIэу техьажьынхэу.

Сэкъатныгъэ зиIэхэм япенсие непэ IахьитIоу зэхэлъ: базовэр ыкIи страховоир. Ыужырэр — страховоир — зыфэдизыр зэлъытыгъэр сэкъатныгъэ зэриIэм пае пенсие къызэратырэ цIыфым 2002-рэ илъэсым нэс илъэс пчъагъэу Iоф зэришIагъэмрэ лэжьапкIэу иIагъэмрэ. Базовэ Iахьыр зыфэдизыр епхыгъ сэкъатныгъэу иIэр зыфэдэм, группэу сымаджэм фагъэуцугъэм. Джы щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу ахэр зэхагъэхьажьых, пенсиер зэрэпсаоу зы шапхъэм тетэу индексацие ашIыным пае ыкIи ар зыфэдизыр джы зэлъытыгъэщтыр цIыфым сэкъатныгъэу иIэм къыхэкIыкIэ группэу фагъэуцугъэр ары.

2010-рэ илъэсым ищылэ мазэ къыщегъэжьагъэу сэкъатныгъэ зиIэхэм япенсие джы зыфэдизыщтыр: а I-рэ купым хэхьэрэ (а I-рэ группэ зиIэхэм) — сомэ 5124-рэ; я II-рэ купым хахьэхэрэм — 2562-рэ; я III-рэ купым хахьэхэрэм — сомэ 1281-рэ.

ГущыIэм пае, сэкъатныгъэу иIэмкIэ а I-рэ купым хахьэу сэкъатныгъэ ыкIи Iоф зэришIэн амалэу иIэр ятIонэрэ степенэу щытмэ, ащ ипенсие сомэ 5124-рэ хъущт. Зэжъугъапш: 2009-рэ илъэсым ащ къыратыщтыгъэр сомэ 2562-рэ.

Джыри зы чIыпIэ шъунаIэ тешъодгъадзэ тшIоигъу. Шапхъэу агъэуцугъэхэм, мы лъэныкъомкIэ унашъоу щыIэхэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, цIыфым сэкъатныгъэу иIэр («группа инвалидности» зыфаIорэр) IофшIэн амалэу иIэу агъэунэфыгъэм («степень ограничения способности к трудовой деятельности» зыфаIорэм) нахь инымэ, пенсиер зэрэфагъэуцущтыр нахьыбэ къызэрэфикIырэр яIэубытыпIэу ары. КIэкIэу къэпIон хъумэ, пенсиеу цIыфым джырэ нэс къыратыщтыгъэр нахь макIэ хъун ымылъэкIыщтэу ары къызэраIорэр.

Сэкъатныгъэ зиIэхэм япенсиехэм зэхъокIыныгъэу афэхъурэр

	я III-рэ степень зиIэхэр			я II-рэ степень зиIэхэр			а I-рэ степень зиIэхэр		
	я I-рэ группэ зиIэхэр	я II-рэ группэ зиIэхэр	я III-рэ группэ зиIэхэр	я I-рэ группэ зиIэхэр	я II-рэ группэ зиIэхэр	я III-рэ группэ зиIэхэр	я I-рэ группэ зиIэхэр	я II-рэ группэ зиIэхэр	я III-рэ группэ зиIэхэр
2009-рэ илъэс, тыгъэгъазэр	5124	5124	5124	2562	2562	2562	1281	1281	1281
2010-рэ илъэс, щылэ мазэр	5124	5124	5124	5124	2562	2562	5124	2562	1281

ГЪЭЗЕТЫР КIЭЩАКIО ФЭХЪУГЪ

Тэхъутэмыкъое районым псэупIэ 28-рэ ит, ахэм цIыф сэкъатыбэ адэс. Сэкъатхэм язытфанэ фэдизыр кIэлэцIыкIух. Ахэм ащыщхэр а дагъор яIэу къэхъугъэх, ащыщхэм тхьамыкIагъо зэфэшъхьафхэр къяхъулIэхи, насыпынчъэу къэнагъэх. КIэлэцIыкIу сэкъатхэр зэкIэ учетым хэтых, гужъуагъэ хэмытэу, игъом ахъщэ IэпыIэгъур араты. Ащ нэмыкIэуи зигъот мэкIэ унагъохэм арыс сабый сэкъатхэм шъхьафэу ахъщэ е шIухьафтынхэр аратых. БэмышIэу район администрацием ахъщэ шIухьафтынэу сомэ 500 зырыз анахь зытефэрэ сабыйхэм аритыгъ.

Ахэм анэмыкI IэпыIэгъу амалхэми район администрацием яусэ, хэкIыпIэхэм алъэхъу. Мызэгъогум Iофым кIэщакIо фэхъугъэр район гъэзетэу «Согласие» зыфиIорэр ары. Гъэзетым иредакцие акциеу «Iоф дэгъу» зыфиIорэр зэхищэгъагъ, ар сабый сэкъатхэм IэпыIэгъу афэхъунхэм фэгъэхьыгъагъ. ИлъэсийкIэ узэкIэIэбэжьымэ районым итарихъ къыIуатэу «Радители земли Тахтамукайской» зыфиIорэ тхылъыр къыдэкIыгъагъ. Журналистхэм ястатьяхэр ащ къыдэхьагъэх, зэхэзыгъэуцуагъэр ПратIэкъо Зубер, район гъэзетым иредактор шъхьаIыгъ а лъэхъаным. Тхылъым районым итарихъ къеIуатэ, Адыгэ Республикэр зызэхащагъэр илъэсипшI зэрэхъугъэм ар фэгъэхьыгъагъ. Тхылъэу ащагъэхэм къакIэкIыгъэ ахъщэр сэкъатхэм афашIыгъэ шIухьафтынхэм апэIухьагъ.

ШIушIэ акцием зэкIэ къыхэлэжьагъэхэм гъэзетым иредакцие иIофышIэхэр лъэшэу афэразэх, ар хагъэунэфыкIэу тхьэшъуегъэпсэу араIо. Ахэм ащыщых мыщ фэдэ IофхэмкIэ чанэу зыкъэзыгъэлъагъохэу районым ПенсиехэмкIэ ифонд игъэIорышIапIэ, Тэхъутэмыкъое народнэ судыр, милицием ирайон отдел, сатыушIыпIэ-къэгъэлъэгъуапIэу «Панда» зыфиIорэр ыкIи нэмыкIхэр.

Район администрацием яIэпыIэгъоу, предприятиехэм ыкIи организациехэм япащэхэр зэхащэщтых. Районым сэкъатэу щыпсэухэрэм япчъагъэ зыпкъ итэп, зэхъокIэу мэхъу. ГущыIэм пае, илъэс заулэкIэ узэкIэIэбэжьымэ районым сэкъатэу исыгъэр нэбгырэ 6170-рэ хъущтыгъэмэ, икIыгъэ илъэсым ахэм япчъагъэ 5695-рэм нэсыщтыгъ.

ФэгъэкIотэнхэр зиIэхэу соцпакетхэр районымкIэ къаIызымыхыхэрэм япчъагъэ 2006-рэ илъэсым процент 55-рэ, 2007-м — 59-рэ, 2008 — 2009-рэ илъэсхэм процент 68-рэ хъугъэ. Ахъщэ Iахьхэу, пенсиехэу къаратыхэрэм къахагъэхъорэ ахъщэ тIэкIум шIуагъэ къытырэп: уасэхэм къахэхьо, ахъщэм ыуасэ пыут мэхъу.

— Районым сэкъатхэм япэублэ организациехэу блы ит, — еIо сэкъатхэм ярайон обществэ иправление итхьаматэу Хъут Юныс. — Организацие пэпчъ тхьаматэ иI, ахэм пкIэ хэмылъэу Iоф ашIэ. ЗэкIэми япшъэрылъхэр дэгъоу агъэцакIэх. Ахэр ЕмтIылъ А., Приходько И., Сокольников Н., Сэхъутэ Ф., Шъоумыз Р., Хъущт Щ. ыкIи Хьарэхъу М.

Правлениери, организациехэм япащэхэри сэкъатхэм яфитыныгъэхэр, фэгъэкIотэнэу яIэхэр зэрагъэцакIэхэрэм лъэплъэх, ящыкIагъэ хъумэ IэпыIэгъу араты, сымэджэщхэм ачIэлъхэм, унэхэм ащыIэхэм адэжь макIох, гущыIэгъу афэхъух, агухэр къаIэты, язэщыгъо уахътэ атыргъэу, гъэзетхэм афыкIэтхэх, тхылъ горэхэр ашIынхэ фае хъумэ адэIэпыIэх.

ХЪУЩТ Щэбан.

Къэралыгъо Советым — Хасэм икомитетхэм

ЛЪЭНЫКЪО ПСТЭУРИ ЯНЭПЛЪЭГЪУ ИТЫГЪ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитетхэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгъэзагъэхэу Парламентым и Регламентрэ хэбзэихъухьан ыкIи уплъэкIун IофшIэнымкIэ планэу ащ ыштэрэмрэ атегъэпсыкIыгъэу яIофшIэн зэхащэ. А шIыкIэм диштэу Iоф ышIэзэ псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, связымкIэ ыкIи унэ-коммунальнэ хъызмэтымкIэ Комитетэу Шъхьэлэхъо Аскэр зипащэм къызэтынэкIыгъэ 2009-рэ илъэсым зэхэсыгъо тIокI иIагъ ыкIи ахэм Iофыгъо 27-м ащыхэплъагъэх. Мы комитетым Шъхьэлэхъо Аскэр нэмыкIэу депутатиплI хэт: Ордэн Мурат, ДзэлI Аскэр, Геннадий Дудиновыр ыкIи Александр Марченкэр. Илъэсым къыкIоцI законхэу ыкIи унашъохэу Къэралыгъо Советым — Хасэм щыпхырагъэкIыгъэхэм, анахьэу анаIэ зытырагъэтыгъэхэм, хэдзакIохэм зэраIукIэщтыгъэхэм, Парламентым иIофшIэн зэрэхэлэжьагъэхэм афэгъэхьыгъэ отчетэу комитетым къыщагъэхьазырыгъэр мыщ къыкIэлъыкIоу къыхэтэуты.

ХАБЗЭ зэрэхъугъэу, комитетым иIофшIэнкIэ лъэныкъо шъхьаIэу щытых псэолъэшIыным, транспортым, связым ыкIи унэ-коммунальнэ хъызмэтым япхыгъэ Iофыгъохэм ахэплъэгъэныр. Ащ ыкIи ежь идепутат фитыныгъэхэм атегъэпсыкIыгъэу комитетым итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр кIэщакIо фэхъуи, Къэралыгъо Советым — Хасэм халъхьэгъагъ Адыгэ Республикэм изакон ипроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Организациехэм ямылъку пае атырэ хэбзэIахьыр» зыфиIорэм ия 4-рэ статья зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэр. А законопроектыр къагъэхьазырыгъагъ фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ачIэсхэм амыгъэкощырэ мылъкур зэгъусэхэу зэдагъэIорышIэным пае фэтэрхэм ябысымхэм зэхащэрэ товариществэхэм хэбзэIахьэу атыралъхьэщтыгъэр атырахыжьзэ республикэм иунэ-коммунальнэ хъызмэт иIофшIакIэ нахьыбэу шIуагъэ къытэу гъэпсыгъэн гухэлъым пае. 2009-рэ илъэсым гъэтхапэм и 25-м Къэралыгъо Советым — Хасэм иIэгъэ зэхэсыгъом законыр щаштагъ. Ащ къыщыублагъэу унэ кооперативхэм, унэ-псэолъэшI кооперативхэм, квартирабэу зэхэт унэм ибысымхэм зэхащэрэ товариществэхэм организацием имылъку пае атырэ хэбзэIахьыр амытыжьынэу агъэпсыгъ.

ДЖАЩ фэдэу депутатэу Шъхьэлэхъо Аскэр кIэщакIо фэхъуи, кIуачIэ зиIэ законодательствэр Урысые Федерацием КъэлэгъэпсынымкIэ икодекс ишапхъэмэ адиштэу гъэпсыжьыгъэн гухэлъым пае аштагъ «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм ичIыпIэ планирование исхемэ хахьэхэрэр, ар зэрагъэхьазырырэ ыкIи ащ зэхъокIныгъэхэр зэрэфашIыхэрэ шIыкIэр» зыфиIорэм ия 7-рэ статья зэхъокIныгъэхэр фэшIыгъэнхэм ехьылIагъ» зыфиIорэр.

КЪЭРАЛЫГЪО Советым — Хасэм изэхэсыгъохэм гухэлъ гъэнэфагъэм телъытэгъэ Республикэ программэу «Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсынымкIэ хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэр» зыфиIоу 2006 — 2010-рэ илъэсхэм ателъытагъэм плIэгъогогъу зэхъокIыныгъэхэр фашIыгъэх. Парламентым жъоныгъуакIэм иIэгъэ зэхэсыгъом щаштэгъэ зэхъокIыныгъэхэр зыфэгъэхьыгъэхэр Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет къыхэкIырэ мылъкоу программэм иIофыгъохэм ягъэцэкIэжьын пэIухьанэу ыпэкIэ агъэнэфэгъагъэм ибагъэ зэхъокIыныгъэ фамышIэу, Iофыгъохэм мылъкур зэратегощэгъэщт шIыкIэу агъэнэфэгъагъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр арыгъэ. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, «КIуачIэ зиIэ генеральнэ планхэм зэхъокIныгъэхэр афэшIыгъэнхэм хэлэжьэгъэныр ыкIи псэупIэхэм ягенеральнэ планыкIэхэр, къэлэ койхэм ягенеральнэ планхэр зэхэгъэуцогъэнхэр» зыфиIорэ Iофыгъом 2010-рэ илъэсым пэIуагъэхьанэу щытыгъэ мылъкум щыщэу сомэ миллиони 4,5-рэ 2009-рэ илъэсым гъэфедэгъэныр арыгъэ. Ащ тетэу шIыгъэн фаеу зыкIыщтыгъэр псэупIэхэм ягенеральнэ планхэм, къэлэ койхэм ягенеральнэ планхэм язэхэгъэуцон 2010-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м ехъулIэу зэшIохыгъэн фаеу Урысые Федерацием КъэлэгъэпсынымкIэ икодекс ыгъэнафэщтыгъэшъ ары. КъыкIэлъыкIогъэ зэхъокIыныгъитIоу бэдзэогъум ыкIи тыгъэгъазэм Программэм депутатхэм фашIыгъэхэри мылъкоу ащ пэIуагъэхьащтыр нахьыбэ шIыгъэным фэгъэхьыгъагъэх.

Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм 2009-рэ илъэсымкIэ ибюджет ехьылIэгъэ Законым ипроект хаплъэхэ зэхъум депутатэу Шъхьэлэхъо Аскэр ытыгъэ гъэтэрэзыжьыным ишIуагъэкIэ Программэм игъэцэкIэжьын епхыгъэ Iофыгъохэм апэIуагъэхьанэу агъэнэфэгъэгъэ сомэ миллиони 9-м ычIыпIэкIэ миллиони 10-рэ мин 752,7-у Парламентым изэхэсыгъо щаухэсыгъагъ.

КОМИТЕТЫР кIэщакIо фэхъуи, 2009-рэ илъэсым мэлылъфэгъум «ЧIыпIэ планированием ехьылIэгъэ Iофыгъохэу федеральнэ законодательствэм ыгъэнафэхэрэр гъэцэкIэжьыгъэнхэм муниципальнэ образованиехэр зэрэфэхьазырхэ шIыкIэр» зыфиIорэ темэмкIэ парламент едэIунхэр зэхащэгъагъэх. Ахэм ащагъэнэфагъэх чIыпIэ планированием ехьылIэгъэ Iофыгъохэр зэшIуахыхэ зыхъукIэ къиныгъоу зэрихьылIэхэрэр: къэлэгъэпсын документациер зэхэгъэуцогъэным пае муниципальнэ образованиехэм икъоу мылъку зэрямыIэр, къэлэгъэпсын документациеу зэхагъэуцорэм идэгъугъэ уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр, республикэм ишъолъырхэм ыкIи муниципальнэ образованиехэм джырэ уахътэм тегъэпсыкIыгъэ топографие сурэтхэр зэрямыIэхэр, Урысые Федерацием КъэлэгъэпсынымкIэ икодекс ыгъэнафэрэ положениехэр гъэцэкIэжьыгъэнхэм пае ищыкIэгъэ нормалив базэр зэримыкъурэр, къэлэгъэпсын IофшIэным ылъэныкъокIэ IэпэIэсэныгъэ зыхэлъ специалистхэу яIэхэр зэримыкъухэрэр, нэмыкI лъэныкъохэр.

Парламент едэIунхэм ахэлэжьагъэх Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатхэр, Адыгэ Республикэм иминистрэхэр, гъэцэкIэкIо хабзэм иорганхэм яIэшъхьэтетхэр, муниципальнэ образованиехэм япащэхэр, народнэ депутатхэм я Советхэм ятхьаматэхэр, архитектурэм ыкIи псэолъэшI отраслэм ялIыкIохэр. Парламент едэIунхэм ащаштэгъэ рекомендациехэр гъэцэкIэжьыгъэнхэм Iоф дашIэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ чIыпIэ зыгъэIорышIэжьыным иорганхэмрэ. А Iофыгъохэм ащыщхэр агъэцэкIэжьыгъахэх: гухэлъ гъэнэфагъэм тегъэпсыкIыгъэ Республикэ программэу 2006 — 2010-рэ илъэсхэм ателъытагъэм икъу фэдизэу мылъку пэIуагъахьэ; муниципальнэ образованиехэм ягъунапкъэхэр тхыгъэнхэм ыкIи ухэсыгъэнхэм ехьылIэгъэ IофшIэныр лъагъэкIуатэ; муниципальнэ образованиехэм чIыпIэ планированием идокументхэм язэхэгъэуцон зэращызэхэщагъэм ехьылIэгъэ къэбархэр муниципальнэ образованиехэм япащэхэм Адыгэ Республикэм архитектурэмкIэ ыкIи къэлэгъэпсынымкIэ и Комитет къылъагъэIэсых.

АДЫГЭ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет кIэщакIо фэхъуи, Адыгэ Республикэм изаконопроектэу «Къэлэгъэпсын IофшIэным ехьылIагъ» зыфиIорэр 2009-рэ илъэсым гъэтхапэм къыгъэхьазырыгъагъ. Апэрэ еджэгъумкIэ ар Парламентым зештэ уж ащ Iоф дэшIэжьыгъэн фаеу зэрэщытыгъэм ыпкъ къикIэу, а пшъэрылъым изэшIохын къыхагъэлэжьэщт купыр зэхэщэгъэным ехьылIэгъэ унашъо парламентым ышIыгъагъ. Шъхьэлэхъо Аскэр зипэщэгъэ а купым хагъэхьэгъагъэх депутатэу Геннадий Дудиновыр, Прокуратурэм, УФ-м юстициемкIэ и Министерствэ и ГъэIорышIапIэу Адыгеим щыIэм, Парламентым иправовой ГъэIорышIапIэ, Адыгэ Республикэм и Президент ыкIи Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет яправовой ГъэIорышIапIэ ялIыкIохэр. Зэхащэгъэ купым зэхэсыгъуиплIэу иIагъэм законопроектыр УФ-м КъэлэгъэпсынымкIэ икодекс ишапхъэхэм адиштэу ащагъэпсыжьи, 2009-рэ илъэсым бэдзэогъум и 22-м законыр Къэралыгъо Советым — Хасэм ыштагъ.

АДЫГЭ Республикэм ипсэолъэшI отраслэ Iофхэр къызэрэщыхьылъагъэхэм ыкIи дунэе финанс кризисым апкъ къикIэу, псэолъэшI предприятиехэм ятхьаусыхабэ комитетым къыIукIэу зэриублагъэм къыхэкIэу, депутатэу Геннадий Дудиновыр кIэщакIо фэхъуи, комитетым мэкъуогъу мазэм зэхигъэуцогъагъ ыкIи Къэралыгъо Советым — Хасэм изэхэсыгъо хилъхьэгъагъ Федеральнэ хэбзэIахь къулыкъум и ГъэIорышIапIэу Адыгэ Республикэм щыIэм фэкIорэ джэпсалъэ. Ар фэгъэхьыгъагъ псэолъэшI отраслэм ипредприятиехэм хэбзэIахьхэмкIэ къиныгъоу ателъхэм нахь къакIегъэчыгъэным. ЗыкIыныгъэ ахэлъэу депутатхэм джэпсалъэм къыдырагъэштэгъагъ.

КОМИТЕТЫМ итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр кIэщакIо фэхъуи, Парламентым хилъхьэгъагъ Адыгэ Республикэм изакон ипроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын IофшIэным ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэр. Адыгэ Республикэм къэлэгъэпсын проектированиемкIэ инормативхэр ыкIи ащ ишъолъырхэм япланировкэ ищыкIэгъэ документациер зэхэгъэуцогъэнхэм иамалхэр законым къетых къэлэгъэпсын IофшIэным ылъэныкъокIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хэбзэ органхэм яфитныгъэхэр гъэцэкIэгъэнхэм пае а IофшIэнхэр, фэIо-фашIэхэр зэшIозыхыщтхэу фэшIкIэ гъэпсыгъэ автономнэ учреждение зэхэщэгъэщтэу законым зэригъэнафэрэм ишIуагъэкIэ. ЗыцIэ къетIогъэ законыр 2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 21-м аштагъ.

УПЛЪЭКIУНЫМКIЭ фитыныгъэу комитетым иIэхэр гъэцэкIэжьыгъэнхэр ренэу комитетым инэплъэгъу итыгъ. Депутатэу Шъхьэлэхъо Аскэр кIэщакIо фэхъуи, Къэралыгъо Советым — Хасэм шэкIогъум иIэгъэ зэхэсыгъом «Правительствэ сыхьатым» тегъэпсыкIыгъэу депутатхэр щедэIугъэх Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет къыщагъэхьазырыгъэ къэбарэу Федеральнэ законэу «Унэ-коммунальнэ хъызмэтым щыкIорэ реформэхэм IэпыIэгъу афэхъугъэнымкIэ Фондым ехьылIагъ» зыфиIорэр тиреспубликэ зэрэщагъэцэкIэжьырэм фэгъэхыгъагъэм. Депутатхэр ашIогъэшIэгъонэу а къэбарым едэIугъэх ыкIи нэужым упчIабэ къатыгъагъ. Ащ ехьылIэгъэ унашъоу ашIыгъэм министрэхэм я Кабинет лъэныкъо Iаджи зэшIохыгъэныр игъоу филъэгъущтыгъ: фэтэрыбэу зэхэт унэхэу капитиальнэу агъэцэкIэжьын фаехэм яхьылIэгъэ къэбархэр зыхэлъ республикэ базэ гъэпсыгъэныр; унэхэр зиунаехэм ятоварищэствэхэм фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ятехническэ документациехэр ятыжьыгъэнхэр зэшIуихынэу; фэтэрыбэу зэхэт унэхэр капитальнэу гъэцэкIэжьыгъэнхэм пае IофшIэнэу зэшIуахыщтхэр агъэнафэхэ зыхъукIэ энергоснабжениемкIэ унэхэм арыт инженернэ системэхэр зэблэхъугъэнхэр ыкIи агъэфедэрэ кIуачIэхэр къэзылъытэрэ приборхэр ахэгъэуцогъэнхэр къыдэлъытэгъэныр.

ХЭБЗЭИХЪУХЬАН ыкIи уплъэкIун IофшIэным имызакъоу, комитетым нэмыкI лъэныкъохэми ынаIэ атыригъэтыщтыгъ. Комитетым итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр чIыпIэ зэфэшъхьафхэм ащызэхащэрэ IофыгъуабэмэI ащыIагъ. Ар ахэлэжьагъ Шэуджэн районымкIэ къутырэу Тихоновым дэт гурыт еджапIэу №9-м аужырэ одыджыным ехьылIэгъэ мэфэкIэу щыкIуагъэм, Шэуджэн районым IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэхэмкIэ ГъэIорышIапIэу щыIэм щыкIогъэ мэфэкI зэIукIэм, Красногвардейскэ ыкIи Шэуджэн районхэм чIыпIэ зыгъэIорышIэжьыным ехьылIэгъэ семинар-зэIукIэхэу ащыкIуагъэхэм, лэжьыгъэм иIухыжьын ехьылIэгъэ республикэ мэфэкIэу Мыекъуапэ щыкIуагъэм, Хьакурынэхьэблэ ыкIи Хьатыгъыжъкъое псэупIэхэм ащыкIогъэ цIыф зэхахьэхэм, Пщыжъхьэблэ къоджэ еджапIэм шIэныгъэм и Мафэу щыкIуагъэм, архитектурэм и Мафэ ехьылIэгъэ Iофыгъохэу Адыгэ Республикэм щызэхащэгъагъэхэм, Адыгэ Республикэм щызэхэщэгъэ бизнесым IэпыIэгъу етыгъэнымкIэ Ассоциацием и Совет изэхэсыгъо, Къыблэ телекоммуникационнэ компанием афигъэцэкIэрэ фэIо-фашIэхэм яхьылIэгъэ бизнес-семинарым, нэмыкIхэми.

Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъызмэтымкIэ и Министерствэ иколлегие, Адыгэ Республикэм архитектурэ ыкIи къэлэгъэпсын IофхэмкIэ Советэу щызэхэщагъэм, джащ фэдэу щэфакIохэм яфитныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ ыкIи рэхьатныгъэ ягъэгъотыгъэнымкIэ Федеральнэ къулыкъум щызэхэщэгъэ Общественнэ советым зэрахэтым елъытыгъэу, депутатэу Шъхьэлэхъо Аскэр ахэм яIофшIэн чанэу хэлажьэщтыгъ. Джащ фэдэу унэ-коммунальнэ хъызмэтымкIэ комиссием хэтэу, цIыфхэм ятхьаусыхэхэм яхьылIэгъэ зэхэсыгъохэу дэкIыхэзэ зэхащэхэрэм ахэлажьэщтыгъ. Шэуджэн районым гъэсэныгъэм иучреждениеу итхэм бэрэ ащыIагъ, Iофыгъо зэфэшъхьафхэр зэхэщэгъэнхэмкIэ ишIуагъэ аригъэкIыгъ, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаныр къызыскIэ кIэлэцIыкIухэм япсауныгъэ хы ШIуцIэ Iушъом щагъэпытэным пае IэпыIэгъу афэхъугъ.

КЪЭРАЛЫГЪО Советым — Хасэм зэхигъэуцогъэ графикым тегъэпсыкIыгъэу цIыфхэр рагъэблагъэщтыгъэх. Шъхьэлэхъо Аскэр ышъхьэкIэ илъэсым къыкIоцI хэдзэкIо 33-рэ ригъэблэгъагъ ыкIи ахэм атегъэпсыкIыгъэу письмэхэр министерствэ ыкIи ведомствэ зэфэшъхьафхэм афигъэхьыгъэх. НахьыбэмкIэ ахэр зыфэгъэхьыгъагъэхэр транспорт, унэ-коммунальнэ фэIо-фашIэхэм япхыгъэ къиныгъохэр ыкIи зычIэсырэ унэхэр гъэпсыгъэнхэр ары. Джащ фэдэу партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу Владимир Путиным общественнэ егъэблэгъапIэу Адыгэ Республикэм щыриIэм хэдзакIохэм ащыIукIэщтыгъ. Ащ имызакъоу, муниципальнэ образованием ипащэ игъусэу, мазэ къэс хэдзакIохэр Шэуджэн районым щыригъэблагъэщтыгъэх.

ИЛЪЭС IОФШIАГЪЭХЭР ЗЭФЭТЭХЫЫСЫЖЬЫХ

Бэдзэр зэфыщытыкIэ щыIакIэкIэ зэджагъэхэу джы тызэрыпсэурэм елъытыгъэу угупшысэн хъумэ, хэгъэгум иматериальнэ байныгъэ ылъэныкъокIэ цIыф къызэрыкIом Урысыем фитыныгъэ гори щыримыIэжь хъугъэу плъытэн плъэкIыщт. Сыда пIомэ нахьыпэм лъэпкъ байныгъэкIэ алъытэщтыгъэ пстэури джы куп макIэхэм аIэ илъы хъужьыгъэ. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, пкIэнтIэпс хэмылъэу мылъку зэIузыгъакIи тетыгъор зыубытыгъэхэр ары зэрэхэгъэгоу зыгъэIорышIэхэрэр. Арэу щытми, тызэресагъэу, лъэпкъ байныгъэхэм мэзхэр ахэтэлъытэх. Адыгеир пштэмэ, ащ ишъолъыр ызыныкъо Iэпэ-цыпэ мэзхэм зэлъаубытышъ, жьыр аукъэбзышъ ыкIи природэр агъэдахэшъ, ар байныгъэшхоу тымылъытэн тлъэкIыщтэп ыкIи ащ икъэухъумэн мэхьанэу иIэм зыкIи къыкIичыгъэп, хэмыхъуагъэмэ.

Адыгеим имэзхэр апэрэ категорием хагъэхьажьыгъэхэу, нахьыпэм хьакIэкъокIагъэ хэлъэу зэрэраупкIыщтыгъэхэм джы фэмыдэжьми, ахэр къэухъумэгъэнхэр, жъы хъугъэхэм ачIыпIэкIэ кIэхэр гъэтIысыгъэнхэр, мэзхэр зыпкъ игъэуцожьыгъэнхэр, узхэм ыкIи хьацIэ-пIацIэхэм ащыухъумэгъэнхэр пшъэрылъ инэу къэнэжьы. А IофшIэн пстэури къызэтынэкIыгъэ 2009-рэ илъэсым тиреспубликэ зэрэщызэхэщэгъэгъэ шIыкIэм зыщыдгъэгъуазэ тшIоигъоу Адыгэ Республикэм мэзхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипащэу Былымыхьэ Рэщыдэ джырэблагъэ гущыIэгъу тыфэхъугъ.

Лъэпкъ байныгъэр къэухъумэзэ...

Шъыпкъэм тетэу пIон хъумэ, тиздэгущыIэгъу зетэгъажьэм мэз хъызмэтыр зэрэзэхэщагъэм хэшIыкIэу фытиIагъэмкIэ уахътэм тIэкIу тыкъыщинагъэу къытщагъэхъужьыгъ джы зэрылэжьэхэрэ Мэз кодексыкIэм къыздихьыгъэ зэхъокIыныгъэхэу Рэщыдэ къытфиIотагъэхэм. ГущыIэм пае, Адыгеим мэз хъызмэтым иорган шъхьаIэу итыгъэр нахьыпэм федеральнэу щытыгъэмэ, джы ар республикэ органэу хъужьыгъэ. Ащ елъытыгъэу зэхэщакIэу иIэми зэхъокIыныгъэхэр фэхъугъэх. Непэ Адыгеим мэзхозих ит:Красноoктябрьскэр, Первомайскэр, Предгорнэр, Хьаджэхъур, Пэнэжьыкъуаер, Курджипсскэр. Ахэр шъхьафитныгъэ зиIэ хозрасчетнэ предприятие хъужьыгъэхэу, мэзым епхыгъэ IофшIэнхэм ямызакъоу, федэ къызыхэкIыщт сыдырэ нэмыкI IофшIэни агъэцэкIэн алъэкIыщт. НэмыкIэу къэпIон хъумэ, ахэр бюджетым къыхэкIырэ мылъкукIэ аIыгъхэп, IофшIэнэу зэшIуахырэм къыкIэкIуагъэр ары зэрэщыIэхэр.

— Ахэм мыр шъушIэн, модрэр жъугъэцэкIэн фае тIонышъ, унашъо яттын тыфитэп, — еIо Рэщыдэ Мэз кодексыкIэм къыздихьыгъэ зэхъокIыныгъэхэу ыпшъэкIэ тыкъызщыуцугъэм къахигъэхъожьэзэ. — Мэзым дэлэжьэгъэным епхыгъэ IофшIэнхэм апэIухьащт мылъкур субвенцие шIыкIэм тегъэпсыкIыгъэу федеральнэ бюджетым республикэм къыфетIупщышъ, а мылъкум телъытагъэу мэзхозхэм заказхэр ятэтых, IофшIэнэу агъэцэкIагъэм тефэрэ мылъкур афэтэтIупщы ыкIи къалэжьыгъэр ары зэрэщыIэхэр. Мэзыр укъэбзыгъэным, жъы хъугъэхэу раупкIыхэрэр IугъэкIыгъэнхэм е ахэм продукцие лъэпкъ горэхэр ахэшIыкIыгъэнхэм къыкIэкIорэ мылъкури ежьхэм якассэ ехьэ.

Республикэм имэз отраслэ зэхэщакIэу непэ иIэм тыщыгъэгъуазэзэ Былымыхьэ Рэщыдэ къызэриIуагъэмкIэ, я ГъэIорышIапIэ занкIэу къепхыгъэхэу лесничествиплI Адыгеим ит. Ахэм ахэхьэх Красногвардейскэр, Майкопскэр, Первомайскэр, Гузерипльскэр. Къагъэгъунэрэ мэз шъолъырхэм яинагъэ елъытыгъэу, зыцIэ къетIогъэ лесничествэхэм джыри участкэ цIыкIухэр яIэх. Пшъэрылъ шъхьаIэхэу агъэцакIэхэрэм ягугъу къэпшIын хъумэ, ахэм ахэхьэх машIохэм ащыухъумэгъэнхэм ехьылIэгъэ IофшIэнхэр, узхэм ыкIи хьацIэ-пIацIэхэм ащыухъумэгъэнхэр, ахэкIодыкIыгъэхэм ачIыпIэ чъыгыкIэхэр гъэтIысыжьыгъэнхэр, мэзхэм адэлэжьэгъэныр.

— Заказэу яттыхэрэм атегъэпсыкIыгъэу мэзхозхэм агъэцэкIэрэ IофшIэн пстэури къэплъытэн хъумэ, бэдэдэ мэхъух, — икъэIотэн лъегъэкIуатэ Рэщыдэ къызэтынэкIыгъэ илъэсым икIэуххэм пчъагъэхэмкIэ нэIуасэ тафишIызэ. — Арышъ, анахь шъхьаIэхэм сакъыщыуцущт. Мэзхэр машIохэм ащыухъумэгъэнхэм ехьылIэгъэ IофшIэным игугъу къэпшIын хъумэ, къызэтынэкIыгъэ илъэсым ащ ехьылIэгъэ мониторингыр мэз гектар мин 240-рэ Iэпэ-цыпэм щагъэцэкIагъ. Мэзхэр узхэм ыкIи хьацIэ-пIацIэхэм ащыухъумэгъэнхэм ехьылIэгъэ IофшIэн шIукIае къызэтынэкIыгъэ илъэсым агъэцэкIагъ. Уз къяузэ зэгъэшIэгъэным пае мэз гектар 2287,5-рэ ауплъэкIугъ. Джащ фэдэу къэкIыхэрэм зэрар языхырэ хьацIэ-пIэцIэ тIысыпIэхэр гъэкIодыгъэнхэм ехьылIэгъэ IофшIэнхэр мэз гектар 448-м ащагъэцэкIагъэх.

НэмыкI лъэныкъохэми ягугъу къышIыгъ тигущыIэгъу. Мэзым дэлэжьэгъэнымкIэ мэхьанэшхо зэратыхэрэм ащыщ ахэр зыпкъ игъэуцожьыгъэнхэр. Ащ IофшIэн бэкIае къыдельытэ: къакIэкIыхьэрэ пырыпыцухэр раупкIхэзэ ыкIи нахь гугъапIэ зэпхыгъэн фаехэр къагъанэхэзэ зэрадэлажьэхэрэр, жъы хъугъэхэм е щымытыжьхэм ачIыпIэкIэ кIэхэр гъэтIысыгъэнхэр, ащ пае чылапхъэхэр зэIуIэгъэкIэгъэнхэр ыкIи агъэтIысыщтхэр къэгъэкIыгъэнхэр. Илъэсым къыкIоцI мэзыр зыпкъ игъэуцожьыгъэным ехьылIэгъэ IофшIэнхэр гектар 505,6-м ащагъэцэкIагъэх, агъэтIысыщт чъыгхэу мин 258-рэ питомникхэм къащагъэкIыгъ, ахэр гектар 50,5-м ащагъэтIысыгъэх. Мэз гектар 1123,3-м адэлэжьагъэх, ахэм ащыщэу гектар 511,9-р мэзыкIэхэм ащыщых. ГъэкIэжьыгъэным тегъэпсыкIыгъэу гектар 43,5-м мэзыр ащытыраупкIыгъ.

— Зэхэубытагъэу пштэмэ, — къыхегъэхъожьы икIэухым Былымыхьэ Рэщыдэ, — субвенцие шIыкIэм тегъэпсыкIыгъэу федеральнэ бюджетым Адыгеим къыфитIупщыщт мылъкоу агъэнэфагъэм телъытэгъэ заказхэу мэзхозхэм яттыгъагъэхэр щыкIагъэ имыIэу агъэцэкIагъэх. Арышъ, къэралыгъо пшъэрылъэу тиIэр дгъэцэкIэжьыгъэу сэлъытэ.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

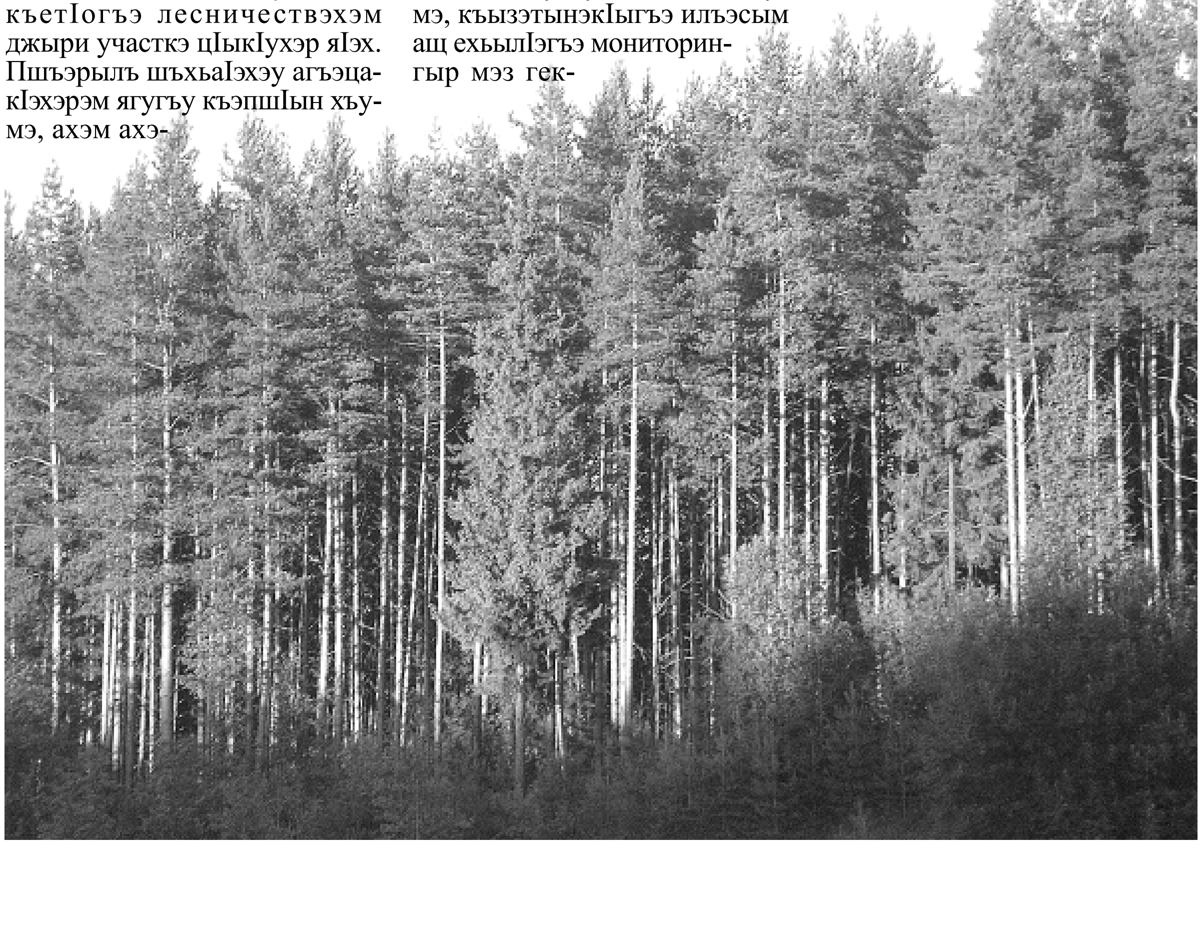

Лъэпкъ проект

Миллиарди 144-м ехъу

Аужырэ илъэс зэкIэлъыкIохэм бэрэ зигугъу тшIырэ Iофыгъоу, шIуагъэу къыхьырэри нэрылъэгъоу щытхэм ащыщ лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгъэхьыгъэ лъэпкъ проектхэр. Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ къулыкъум хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным, ащ щылажьэхэрэм ящыIэкIэ-псэукIэ зыкъегъэIэтыгъэным фэлэжьэрэ лъэпкъ проектэу «Псауныгъ» зыфиIорэм ишIуагъэкIэ мы отраслэм лъэбэкъушIухэр ышIыгъэх, мылъкушхо ащ пэIуагъэхьагъ.

Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ ипресскъулыкъу къызэритырэмкIэ, министрэу Т. Голиковам къэралыгъом и Правительствэ ипрезидиум къыщиIуагъ лъэпкъ проектэу «Псауныгъ» зыфиIорэм игъэцэкIэн пэIуагъэхьаным пае 2010-рэ илъэсым ибюджет сомэ миллиарди 144,4-рэ къыщыдэлъытагъэу. Мыщ ыпэрэ илъэсхэм лъэпкъ проектым Iоф зыдишIэщтыгъэ лъэныкъохэр джыри лъагъэкIотэщтых. Ахэм ягъэцэкIэн фэгъэхьыгъэ унашъохэр зэкIэ хьазырых ыкIи УФ-м и Правительствэ ыштэнхэм пае агъэхьыгъэх.

Министрэм къызэриIорэмкIэ, пстэуми анахь Iофыгъо шъхьаIэхэм ащыщ участкэхэм япхыгъэу Iоф зышIэрэ врачхэмрэ медсестрахэмрэ ялэжьапкIэ ахъщэ хэгъахъоу фашIыгъэр (сомэ мини 10-р ыкIи сомэ мини 5-р), «IэпыIэгъу псынкIэм» ыкIи ФАП-хэм яIофышIэхэм джащ фэдэу афыхагъэхъуагъэр тапэкIи ятыгъэныр ары. КъызэралъытэрэмкIэ, ахэм 2010-рэ илъэсым сомэ миллиард 30 апэIуагъэхьащт. ПчъагъэхэмкъызэрагъэлъагъорэмкIэ, участкэхэм ащылэжьэрэ врачхэмрэ медсестрахэмрэ япчъагъэ, 2009-рэ илъэсым елъытыгъэмэ, процентым 7-кIэ нахьыбэ хъущт, нэбгырэ 160342-м нэсыщт. «IэпыIэгъу псынкIэм» ыкIи ФАП-хэм яIофышIэ 140269-ми ялэжьапкIэ сомэ мини 3 ыкIи мини 6 зырызэу афыхагъэхъуагъэр тапэкIи къаратынэу министрэм къыIуагъ.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

ТхылъыкIэхэр

«ЛIэшIэгъум илъэгъо къинхэр»

ТхылъитIу сапашъхьэ илъ. ТIури зытхыгъэр шIэныгъэлэжь цIэрыIоу, тиреспубликэ имызакъоу Темыр Кавказым, ары пакIошъ, нахь чыжьэуи дэгъоу щызэлъашIэрэ литературоведэу, критикэу, а лъэныкъомкIэ IофшIэгъабэ зиIэ ЩэшIэ Казбек ары. Зы тхылъым ыцIэр «ЛIэшIэгъум илъэгъо къинхэр», адрэм — «ЦIыфымрэ ащ идунайрэ».

ТхылъитIури икIыгъэ илъэсым къыдэкIыгъ, ау сащыгъозагъэп. **ЗыфэшIыр къэшIэгъуаеу ахэм афэгъэхьыгъэу печатым зи къыхиутыгъэп, нахь тэрэзэу къэпIон хъумэ, макъэ къыгъэIугъэп.** Тхьаегъэпсэу МэщбэшIэ Исхьакъ, ары къысэзытыгъэр.

Тхылъхэм къадэхьагъэх адыгэ литературэм гъогоу къыкIугъэр, хэхъоныгъэу ышIыгъэр къызэфэзыхьысыжьырэ, титхакIохэм ятхылъхэм критикым еплъыкIэу афыриIэхэр къизыIотыкIырэ тхыгъэхэу илъэс зэфэшъхьафхэм къыхаутыгъэхэр. Литературэм пылъ нахьыжъхэр, ахэм ямызакъоу адыгэ литературэр шIу зылъэгъурэ, ащ зэхъокIыныгъэу, хэхъоныгъэу ышIыхэрэр зышIогъэшIэгъонхэ тхылъеджэхэм ащыщхэри яджагъэх, зэкI пIоми хъунэу сэри зэгорэм ахэм сяджагъ, ау джы сызяджэжьым ыпэкIэ гу зылъысымытэгъэгъэ зэфэхьысыжь гъэшIэгъонхэр ахэслъэгъуагъэх. Непэрэ тхылъеджэ ныбжьыкIэхэр а тхылъхэм къадэхьагъэхэм яджэхэмэ ашIогъэшIэгъонынэу, адыгэ тхакIохэм яапэрэ лъэбэкъухэм къащегъэжьагъэу непэ нэсэу тилитературэ гъогоу къыкIугъэм зыщагъэгъозэнымкIэ яшIогъэшхо къякIынэу къысщэхъу.

Мы тхылъхэм къадэхьэгъэ тхыгъэхэр къызэфэсхьысыжьынэу, уасэ афэсшIынэу пшъэрылъ зыфэсшIыжьырэп. Зы лъэныкъокIэ ар имыщыкIагъэу сеплъы, етIани ЩэшIэ Казбек фэдэ литературовед, критик иным итхыгъэхэм уакъытегущыIэныр къызэрыкIоп, хэшIыкIышхо фыуиIэн фае, ащ фэдэ амал сиIэу зыслъытэжьырэп. Мы тхылъхэм ягугъу къэсшIыныр сыгу къэзыгъэкIыгъэр ахэр къыдэкIыгъэхэми зымышIэхэрэм япчъагъэ зэрэбэм шIошъхъуныгъэ фысиIэшъ, гъэзетымкIэ макъэ язгъэIумэ сшIоигъоу ары. Ащ дакIоуи къэIогъэн фаеу слъытэрэр а тхылъхэм къадэхьагъэхэм янахьыбэр авторым зитхыгъэр непэп, тыгъуасэп, лIэшIэгъуныкъом ехъукIэ узэкIэIэбэжьмэ ытхыгъэхэри ахэтых. ЫпэкIэ къызэрэсIуагъэу, нахьыжъхэм ащыщхэу ахэм яджагъэхэр непэ яджэжьхэмэ агу бэ къызэригъэкIыжьыщтым дакIоу нэмыкI еплъыкIэ афызиIэнхэри къыхэкIыщтых. ЩыкIагъэ горэхэр халъагъоми, уахътэу зыщитхыгъэр къыдалъытэзэ, илыягъэу аIапэ рамыщэкIымэ зэрэшIоигъор ежь авторым итхыгъэ горэм щыхегъэунэфыкIы.

Арэу щытми, тхылъитIуми якIэуххэм авторым зэфэхьысыжь гъэшIэгъонхэр къызыщишIырэ тхыгъэхэр адэтхэшъ, ахэм кIэкIэу сакъытегущыIэмэ сшIоигъу. Ахэм мы лъэхъаным адыгэ лъэпкъым иIоф зытетыр, хъухэрэр, шIэхэрэр, тхакIохэм анахьэу анаIэ зытырагъэтын фаехэр къыщыраIотыкIых, лъэпкъым игумэкIхэр, илыузхэр авторми игумэкIых. Анахьэу кIигъэтхъэу хигъэунэфыкIыхэрэм ащыщ лъэпкъым ижъыкIэ къыщыублагъэу пэкIэкIыгъэхэр, къиныгъоу зэрихьылIагъэхэр, урыс пачъыхьэм ижъалымыгъэ лъэпкъым тхьамыкIагъоу къыфихьыгъэр.

«ЛIэшIэгъум илъэгъо къинхэр» зыцIэ тхылъым «КIэухым ычIыпIэкIэ» зышъхьэ тхыгъэу къыдэхьагъэм мырэущтэу авторым къыщеIо: «ЛIэшIэгъуитIукIэ узэкIэIэбэжьмэ, адыгэхэр зэкIэ ячIыгу исыгъэх, джы ахэр дунаим ипхъыхьэ-итэкъу щыхъугъэх». Ар ыIо къодыеу авторыр блэкIырэп, ащ лъапсэ фэхъугъэхэри мысэхэри хегъэунэфыкIых. МыщкIэ урыс пачъыхьэр изакъоу ыгъэмысэрэп, адыгэ лъэпкъым тхьамыкIагъоу къехъулIагъэм егъэжьапIэ фэзышIыгъэр арыми, Тыркуеми ащ иIахь зэрэхэлъыр къеIо, тэ, адыгэхэм, тимысагъи ыушъэфырэп. «Лъэпкъым итарихъ лъэпкъым къыкIэныжьыгъэхэм ашIэн фая-фэмыя? Адыгэхэм къяхъулIэгъэ тхьамыкIагъом фэгъэхьыгъэу титарихъ наукэ ба ытхыгъэр, макIа?» еIошъ упчIэ къегъэуцу, джэуапыри кIэкIы: «МэкIэ дэд!» ЯтIонэрэ тхылъэу «ЦIыфымрэ ащ идунайрэ» зыцIэм авторым икIэух гущыIэу къыдэхьагъэми а гурышэр щыхегъэунэфыкIы. Лъэпкъым къылэжьыгъэр тыугъоиным, зэдгъэшIэным непэ икъоу тыпылъа зыфэпIощт упчIэр къегъэуцушъ, ащи кIэкIэу джэуап къыретыжьы: «Тыпылъэп». Мыщ дэжьым ащ фэгъэхьыгъэу тIорэр зэрэбэр, ау тшIэрэр зэрэмакIэр щыкIегъэтхъы. А лъэныкъом тхакIохэм нахь зыфагъэзэн зэрэфаеми щиухьэрэп. Мыщ дэжьым зы лъэхъан а Iофым шъхьэихыгъэу утегущыIэн узэрэфимытыгъэм къыхэкIэу шъыпкъэм ычIыпIэкIэ пцIыр къебэкIэу автор зырызхэм зэратхыщтыгъэр щыгъэзыегъэн, шъыпкъэр ылъэпсэн зэрэфаери къыщеIо.

Тарихъым изакъоп шъыпкъэр къызщыIогъэн фаеу ЩэшIэ Казбек ылъытэрэр, зы лъэхъан тхакIохэм ащыщхэр тищыIэкIэпсэукIэ агъэкIэрэкIэным зэрэпылъыгъэхэр, зэрэшIуцIэр алъэгъузэ, фыжьэу ятхылъхэм къазэрэщагъэлъагъощтыгъэр щыгъэзыегъэпэным игъо хъугъэу, атхырэ пстэуми шъыпкъэр алъапсэу, щыIакIэр зытетым тетэу къагъэлъэгъон фаеу ары зэреплъырэр. Казбек ыгъэгумэкIэу кIигъэтхъэу итхыгъэ щыхегъэунэфыкIы адыгэхэм шэнхэбзэ дахэхэу тхэлъыгъэхэр зэрэчIэтынэхэрэр. Адыгэ къуаджэхэм чырбыщым хэшIыкIыгъэ унэ дэхэшхохэр къазэрэдэтаджэхэрэм, машинэ зиIэхэм япчъагъэ бэ зэрэхъурэм, кIэкIэу къэпIон хъумэ, адыгэхэм тищыIакIэ нахьышIум ылъэныкъокIэ зэхъокIыныгъэхэр зэрэфэхъухэрэм арэгушхоми, ащ дакIоу нахь бай тызэхъум, адыгагъэм къыубытэу цIыфыгъэ шэн дахэхэу тхэлъыгъэхэр зэрэчIэтынэхэрэр лъэшэу гукъао щыхъоу етхы: «ЧIэтынэрэр бэ, IэкIыб тфэхъурэр бэ». Ащ пыгъэщагъэу моущтэу къеIо: «Пшхын огъоты закъокIэ сыд ишIуагъ — гум ищыIакIэ, цIыфыгъэ гукIэгъур сыдым нэсыгъэх?»

Анахьэу авторыр зыгъэгумэкIэу зигугъу къышIыхэрэм ащыщых лъэпкъым ыбзэ зэрэчIинэрэр, адыгэ унагъо щапIугъэми, «сыадыг» аIозэ абгъэ теожьыныр зикIасэхэми адыгабзэкIэ мыгущыIэхэрэр, адыгабзэкIэ тхыгъэ тхылъхэм, журналым, гъэзетым яджэныр пхъэтэпэмыхь зышIыхэрэр бэу зэрахэтхэр. «Адыгэ къуаджэ дэсэу, — етхы ЩашIэм, — адыгэ щыпс ышхэу, адыгэ еджапIэ къыухыгъэу, ау адыгабзэкIэ тхыгъэм емыджэшъоу, адыгабзэкIэ мытхэшъоу тхьапша ахэтыр? Адыгэхэу IэнатIэхэм аIутхэу, ау телевизорым, радиом къыщыгущыIэнхэ зыхъукIэ адыгабзэр къафызэпымыгъэфэшъоу, «Iымы-сымы» рагъаIоу, урысыбзэр къырагъэбэкIэу зэрахэтхэри хегъэунэфыкIы. Адыгэ тхылъхэм яджэрэр макIэ зэрэхъугъэм игумэкIи итхыгъэхэм къахэщы, ащ лъапсэу иIэхэм ащыщхэми алъэIэсы. Ахэм зэу ащыщэу елъытэ тхылъыщэ тучанхэр къуаджэхэм зэрадэмытыжьхэр.

Адыгэ тхакIохэм ятхылъхэм яджэрэр нахьыбэ хъунымкIэ критикхэм къатенэрэр зэрэбэри ЩашIэм ыушъэфырэп. «Тэри — литературэм пылъхэмкIэ, критикхэмкIэ — тилажьэр макIэп: литературэм икъоу тытегущыIэрэп» еIо. Критикым анахь пшъэрылъ шъхьаIэу иIэу ылъытэрэр тхылъхэр тхылъеджэм лъигъэIэсынхэр ары, ау ар зэримыгъэцакIэрэр кIегъэтхъы. Ар щыбгъэзыен умылъэкIынэу зэрэшъыпкъэр тэ, тхакIохэм, зэхэтэшIэ, игугъу тшIэуи къыхэкIы. ТхакIом тхылъ къыдигъэкIыгъэмэ, ащкIэ гъэзетым макъэ къызэригъэIурэм нахьыбэрэмкIэ щыухыгъэ мэхъу, ащ фэгъэхьыгъэу критикхэм яшIошI къыраIуалIэу къызэрэхэкIырэр мэкIэ дэд. ЩымыIэжьыхэр тхылъым шIуагъэу иIэр, щыкIагъэу фэхъухэрэр къизыIотыкIырэ тхыгъэхэр ары.

Ахэм афэдэу тхылъитIоу зигугъу къэтшIыгъэхэм къадэхьэгъэ кIэуххэм тилитературэ изытет, титхакIохэм анахьэу анаIэ зытырагъэтын фэе Iофыгъохэу авторым къащиIэтырэр макIэп. Ахэм ащыщыбэм тащыгъуазэм фэд, ащ ежь Казбеки гу лъетэ, тIорэр бэми, тшIэрэр зэрэмакIэр ыушъэфырэп, ау осэ ин афэозыгъэшIырэр щыбгъэзыен умылъэкIыщт щысэхэмкIэ къыушыхьатыхэзэ, узыгъэгупшысэрэ зэфэхьысыжь гъэшIэгъонхэр ышIыхэзэ къызэритхыхэрэр ары. А лъэныкъомкIэ ЩэшIэ Казбек зэфэхьысыжьэу ышIыгъэхэр сэ сыгу рихьыгъэх, нэмыкIэу еджэхэрэми агу рихьынхэу къысщэхъу.

ТхылъитIуми гущыIапэу адэтхэм къыщаIо ахэм (тхылъхэр) еджакIохэм, аспирантхэм, кIэлэегъаджэхэм, адыгэ литературэм еджэрэ, зышIогъэшIэгъон пстэумэ шIуагъэ горэхэр хагъотэнхэу, ау сэ сишIошIыкIэ, тхылъеджэ къызэрыкIохэми ашIогъэшIэгъонынэу ары.

ПЭНЭШЪУ Сэфэр.

Угу къыдэзыщэен горэ зыхэмылъэгъорэ щыIакI непэ тызыхэтыр. Угу илъ дэдэм тетэу къэпIон зыхъукIэ, экономическэ кризисым къыхэкIми, непэп тэ кризисым тызхилъэшъуагъэр ыкIи экономическэ кризис закъоп тидагъор — ау, анахьэу духовнэ кризис тызытхьалэрэр ыкIи гур зыгъэкIодырэр. Къызежьагъэри я 90-рэ илъэсхэр ары: СССР-р зыщызэхагъэтакъощтыгъэм къежьэгъагъ ар, джары ащ изэхэгъэтэкъун IэубытыпIэ фэхъугъэри, зызэхагъэтэкъупэм къыщегъэжьагъэу нахь хэхъо зэпытзи непэ тыкъынэсыгъ. Лъапсэу ащ иIэр, къызэрэсIуагъэу, гушъхьэ кризисыр ары экономическэм нахьи, ятIонэрэр апэрэм къыпкъырыкIэу еплъыкIэ пытэ фысиI. ШIошъхъуныгъэ зыми фыуимыIэжьэу, тыгъуасэ бгъэлъапIэщтыгъэм уасэ гори фамышIыжьыхэу, ары пакIошъ, ар ашIощхэнэу, лакъырд ашIэу, сомэр тхьэ ашIыпагъэу, ащ изэIугъэкIэнкIэ сыдрэ амали дэгъоу, къекIоу зыщалъытэрэ лъэхъаным, ащ нэмыкI бгъэлъэпIапхъэ зи щымыIэу зыщалъытэрэ лъэхъаным, сыда узэрэщыгугъыщтыр? Узэрэщыгугъын щыIэп!

Сыда телеэкраным мафэ къэс къытхилъхьэрэр? Зи умышIэу дахэу ущыIэн плъэкIыщтэу, кIуачIэрэ мыцIыфыгъэрэ зыхэлъхэм зэкIэри къадэхъоу, хэгъэгур шIу плъэгъуныр, ащ уищыIэныгъэ фэптыныр жъы хъугъэ еплъыкIэхэу, гукIэгъум, гупсэныгъэ зэфыщытыкIэм мэхьанэ ямыIэжьэу ары.

Джы гушъхьэ кризисым зэкIэ тищыIэныгъэ илъэныкъо пстэури зэлъиубытыгъ — тищыIэкIэ-псэукIи, искусствэри, литературэри, IофшIэным екIолIакIэу фэпшIыпхъэри, еджэнри, къулыкъу гъэцэкIэнри.

Къолъхьэ тыным, Iыхыным зэкIэ тиобществэ зэфэдэу зэхихъытагъ ыкIи ащ изэпырыгъэзэн зыгорэ хэпшIыхьашъуным щыгугъыгъуай — джарэу сыд фэдэ структури зэлъиубытыгъ, ащ чиновник анахь инхэри правохранительнэ органхэри зэрахэтыжьхэу.

Непэ сыкъэтхэнымкIэ IэубытыпIэ сфэхъугъэр Хъот Заур итхыгъэу «Жизнь моя — искусство» зыфиIоу журналэу «Литературная Адыгея» зыфиIорэм къыхиутыгъэр ары («Литературная Адыгея», N 4, 2009 г., с. 106 -III). Сафэраз лъэшэу МэщбэшIэ Исхьакърэ ЛъэпцIэрышэ Хъалидэрэ мыщ фэдэ гупшысэ куухэр зыхэлъ тхыгъэхэр агъэфедэхэзэ, яжурналхэу «Литературнэ Адыгеимрэ» «Зэкъошныгъэмрэ» тищыIэныгъэ критическэу уеплъын плъэкIынэу ыкIи цIыфыкIэ тэрэзым ипIункIэ лъэгапIэу (трибунэу) зэрагъэпсыхэрэмкIэ.

КъэIогъэн фае Хъот Заур непэ къыщегъэжьагъэу сыгукIэ сызэрыгушхорэ, сикъотэгъукIэ, сызикъотэгъукIэ слъытэрэ цIыфмэ зэу къазэрэхэуцуагъэр. Ащ лъэшэу сигъэгушIоу, джарэу искусствэм ылъэныкъокIэ иеплъыкIэу шIошъхъуныгъэ пытэу зыфыриIэу къытхыхэрэр спэблагъэ хъугъэх, щыIэныгъэм илъэныкъо зэфэшъхьафыбэмэ — искусствэри литературэри, лъэпкъ зэхэтыкIэри зэрахэтыжьэу — еплъыкIэу афысиIэмэ афэзгъадэзэ, Iофэу ыгъэцакIэрэм хэшIыкIышхо зэрэфыриIэр, искусствэр ищыIэныгъэ шъыпкъэу зэрэщытыр, ащ итыгъуаси ышIэ къодыеу щымытэу, ау иIахьышIу хишIыхьагъэу, непэ изытети, неущ зэрэхъущтми лъэш дэдэу агъэгумэкIэу ыкIи сыд кризиси къамыубытэу ежь ышъхьэкIэ ащ хишIыхьашъуощтым егупшысэу, зышъхьамысыжьэу ащ фэлажьэу, искусствэр цIыф жъугъэмэ афэлэжьэным Iоф зэрэдишIэрэм апаекIэ.

Итхыгъэ щыщэу чIыпIэ заулэмэ сакъыщыуцу, сэ сиеплъыкIэхэри ащ къыхэзгъахъохэ сшIоигъу. Ау ахэм санэмысыгозэ джыри къэсIогъахэм къыхэзгъэхъожьы сшIоигъу я 80-рэ илъэсмэ къащегъэжьагъэу апэу филармониер зэрищэ зэхъум Хъот Заур мэхьанэ куу зиIэ Iофыбэ дэдэ ыпшъэ зэрифагъэмрэ гуетыныгъэшхорэ хэшIыкI куурэ ахэм адыриIэжьэу зэрэпсэущтыгъэмрэ. Ащ фэдэ адыгэлI шIагъо сызэрэIукIагъэм гушхоныгъэрэ рэзэныгъэрэ къысхалъхьэ.

Непэ тищыIэныгъэ нэмыкI шъыпкъэ хъугъэ, екIолIакIэхэри, амалхэри, Iофтхьэбзэ зэфэшъхьафэу зэкIэ зэрэхэгъэгу фэдэу, тэ тиреспубликэ искусствэм фэгъэхьыгъэу филармониер кIэщакIо зыфэхъурэмэ ямэхьэнэ купкIи бэ къыщыкIагъэр объективнэу ушъхьагъухэр афэпшIышъунхэу. Ау ушъхьагъумэ зыдямыгъэхьыхэу уцIыф лъэшмэ, гуетыны-

КЪЫБДЕСЭГЪАШТЭ, ЗАУР!

гъэшхо пхэлъмэ, искусствэр уищыIэныгъэу олъытэмэ, Заур уфэдэу уинеущрэ мафэ зыфэдэ хъун ылъэкIыщтым уегъапэу щытмэ, зэхэщэн, зыгобгъэуцон амалмэ зэпымыоу уягупшысэмэ, пшIэн плъэкIыщтыр макIэп ащ еплъыкIэ тэрэзхэри дыуиIэжьхэмэ.

Анахь шIуагъэу Заур фэслъэгъухэрэр музыкальнэ искусствэм ыкупкIэу щыт классическэ искусствэр ыпэ зэрэригъэшъырэр рок-музыкэм, музыкэр къагурыIоным еджапIэм къыщегъэжьагъэу фэбгъэсэнхэ зэрэфаем, пIуныгъэ мэхьанэу искусствэм иIэм игъэфедэн ыкIи игъэлъэшын гъунэ зэрэлъифырэр, егъэджэн процессым филармонием ишIуагъэу екIыщтыр гъэлъэшыгъэным игумэкI зэриIыгъыр арых.

Искусствэм сэ хэшIыкIышхо фысиIэу зыслъытэжьырэп, ау Хъот Заур фэдэ профессионалмэ унэ бэмэ къафагъэплъэшъу ыкIи, ыпшъэкIэ къызэрэщысIуагъэу, искусствэмкIэ Заур иеплъыкIэ зырызхэр сэ щыIэныгъэм илъэныкъо зэфэшъхьафмэ язэхэфынкIэ IункIыбзэ сфэхъух сиеплъыкIэмэ атефэхэшъ. Ащ пае сигуапэу ащыщхэр къыхэзгъэщыных. Сыда хэпхыщтри хэплъхьащтри «Когда к музыке привыкают как к фону для мытья полов — восприятие притупляется» зиIокIэ? Ащ пыдзагъэу етIани: «Без того, чтоб сосредоточиться в особой обстановке невозможно постичь те идеи, которые несет классика». Сыд обстановкэщта ар пIомэ, — концертнэ залыр арыба — музыкэр икъоу зэрэзэхэпшIэщтым зыфэбгъэхьазырыгъэу, нэмыкI гупшысэ угу имылъэу, залэу узчIэсым итеплъи, цIыф гъэкIэрэкIагъэу узхэсхэмэ мурадэу яIи ащ дыкIыгъужьхэу. Джащыгъум классическэ музыкэм угу рэхьатыгъо къыритэу, тхъу къыщифэу, гузэхэшIэ шIагъоу уигъэшIырэмэ шIум укъыфаIэтэу, ер уагъэумысэу, цIыфым мэхьанэу чIым щыриIэр нахь къыбнигъэсэу мэхъу, ары «ыпэ къифэрэр зэкIэ зэхигъэтакъозэ кIон гухэлъ зыми ригъэшIыщтэп Вивальди, Моцарти ямузыкэ уедэIугъэу концерт залым укъычIэкIыжьы зыхъукIэ рок-концерт ужым фэдэу, ар шъыпкъэ!»

ЕтIани Заур демыгъэштэн плъэкIырэп мырэущтэу зиIокIи: «Культурэм иIофышIэмэ непэ яамалэп гуманитарнэ базэу лъапсэ хъун зылъэкIыщтыр къатыныр, нэбгыракIэу, зытефэу моральнэ-этическэ теплъэ зиIэщтым игъэхьазырын... Наукэри, искусствэри, щыIэныгъэри зэкIэрыпчынхэ умылъэкIынхэу зэпхыгъэх. Ау тэ къыздытэIункIыхэрэ лъэныкъор нэмыкI, обществэр фэкIонэу ары зегъэушъомбгъугъэу агъэфедэхэрэ товархэр зыкъотлъэшъонхэм. Анахь мэхьанэ зиIэу хъурэр материальнэу е духовнэу уасэ зиIэмэ якъыдэгъэкIынэп, ау ахэр федэ къахьэу пщэжьынхэр ары».

Ары, тэ ткIуачIэкIэ IофшIэн хьылъэ зэпымыукIэ, пкIэнтIэпсыкIэ тихатэмэ помидорхэр къащыдгъэкIыхэзэ Урысыем къинымыгъуаекIэ итщэхэмэ тщэхэ зыхъум сыд шъхьакIуа къытамыхыщтыгъэр спекулянткIэ къытаджэхэзэ. Джы зыми зи къыгъэкIыжьырэп, хати шъофи цIырау зэкIэ хъугъэх, IофшIакIэри ащыгъупшэжьыгъ. Щэф-щэжькIэ зэкIэри щыIэнэу уцугъэ. Ау гъэшIэгъоныр «спекулянткIэ» ахэм зи яджэжьырэп, щытхъугъэ мэхьанэ ратэу «предприниматель» араIо, обществэм къыхэIэтыкIыгъэхэу, гъот зиIэхэри ахэр арэу мэпсэух. Джары тызынэсыгъэр. А зы товарыр гъогогъу пчъагъэу зэIэкIагъэчъызэ укIытэ зимыIэ ащ фэдэ «цIыфыкIэмэ» щэфакIом а товарым ыуасэ фэдэ заулэ хэхъогъахэу къынэсыжьы. ЩыI плъэкIыщтмэ умытхьамыкIэу! Джары тинепэрэ щыIакIэ ынэгуи ыгуи! Ащ елъытыгъэу еIо Заур: «Классикэр федэ къэзымытырэ товарэу хъугъэ». Ары культурэр къызкIеIыхыгъэр. Ауми хэкIыпIэ щымыIахэу ылъытэрэп Хъотым. ХэкIыпIэу ылъытэрэр искусствэм иIофышIэхэмкIэ (сыдрэ лъэныкъокIи ары) — щыIэныгъэм, пэрыохъумэ зыкъямыгъэгъащтэу, чанэу, угу етыпагъэу цIыфмэ язэхэмышIыкI Iужъу зэпыпчызэ, щыIагъэ пхэлъэу шIыкIэ тэрэзыр къафэпIуатэзэ уиIофшIэн бгъэцакIэмэ ары тыхэзыщыжьыщтыр. «Шъыпкъэ, а гъогум панэхэр тетых, занкIэп, лъэбэкъу пэпчъ пэрыохъумэ, къыбдэмыхъурэ горэмэ уащыIукIэн ылъэкIыщт, — етхы Заур, — ау хъурэмэ сэ философскэ зэхашIэкIэ сапэгъокIы: нэфынэр плъэгъуным пае, зэрэхъурэмкIэ, шIункIым ухэтын фай, насыпыр зэхэпшIэным пае пщэчыгъэхэн фае насып уимыIэныр зыфэдэр». Демыгъэштэн плъэкIырэп Заур ифилософскэ зэфэхьысыжь зэриухырэми ыкIи ар хэткIи, сэ сишIошIыкIэ, узэрэзекIопхъэ шапхъэу непэ къэуцу: «Непэ сэ тинеущрэ мафэ шIошъхъуныгъэ фысиIэу сеплъы уцугъуитIукIэ: кIуачIэ схэлъэу, шIоигъоныгъэ лъэш сиIэу сызэплъыжьы (джар сыдрэ Iофи ищыкIагъ — **М.Р.**) ыкIи сызиIэшъхьэтет предприятием хахъо ышIызэ лъыкIотэнымкIэ икъун фэдиз идеябэ сиI кIэу. ЯтIонэрэ причинэм апэрэр чIеухъумэ: кризисхэр къэкIох ыкIи мэкIожьых, цIыфхэр зэхъокIыгъэ мэхъух, ау искусствэр къэнэжьы».

БлэкIыгъэмрэ тинепэрэ щыIакIэрэ зэбгъапшэхэмэ, искусствэм ылъэныкъокIи пэмыкIкIи джы бэкIэ ыуж тыкъинагъэми, блэкIыгъэм къыхэпхэу непэ бгъэфедэ хъунэу бэ къэбгъотыщтыр: гущыIэм пае, сыд пае зэтемыгъэуцожьыщта абонентнэ системэр? Тызэстудентым ащ ишIуагъэкIэ театрэм игъэуцугъо зи блэдгъэкIыщтыгъэп. Щхэн хэмылъыхэу сшIошIы ащ фэгъэхьыгъэу «чиновникхэр зыщызэрэугъоищтыгъэхэр саунэр е рестораныр арэп, филармониер ары нахь классикэм едэIунхэу» зиIокIэ. Дэгъуба ащ къытрагъэзэжьынкIэ?!

«Псэ зыпыт музыкэми» щиухьэрэп Заур. НепэкIэ ар игъо шъыпкъэу сэлъытэ. Тэрэза непэ макъэ зиIи зимыIи, орэд къэзыIошъуи къэзымыIошъуи сценэр ахъщэ къэгъэхьапIэу, щыIэкIэ псынкIэм занкIэу екIурэ гъогоу къызэрэхахыгъэр? Тэрэза компьютеркIэ макъэр зэрашIырэр, фонограммэм къызэрэдаIорэр цIыфхэр зэрагъапцIэхэрэм пымылъыхэхэу? Тэрэза сценэр хьамамэ ашIыгъэу щыгъын чIэгъчIэлъхэу къагъэлъэгъонкIэ апэм зыщыукIытыхьэщтыгъэхэм нэмыкI ащымыгъэу зэрэтетхэр бзылъфыгъэ «орэдыIомэ» япроцент 99-р? Тэрэза джащ фэдэу укIытэр чIэзынагъэ пэпчъ «жъуагъохэр» зыфаусыжьыгъэхэу джэголъэ папкIэхэу сценэм зэрэтетхэр? Ахэр сэ сшIотэрэзхэп. Обществэр зэрэзэIыхьэпагъэм ар итамыгъ!

Адыгэ музыкальнэ искусствэм, филармонием яуцун зиIахьышIу хэзышIыхьэгъэ нэбгырэ заулэмэ ацIэ рэзэныгъэрэ гуфэбэныгъэрэ афыриIэу Заур итхыгъэ къыщыреIо. Сэри гуапэ сщыхъоу анахьэу зы нэбгырэ къахэсэгъэщы. Ар шIукIэ Хъотым зыцIэ къыриIоу, сэ синыбджэгъу шъыпкъэу Пэнэшъу Руслъан Хьатыгъу ыкъор ары. Шъыпкъагъэ хэлъэу Заур зыфэдэ цIыфыр икъоу къегъэлъагъо. Руслъанрэ сэрырэ илъэс 15-м титыгъ тызызэрэшIэм, ащ къыщегъэжьагъэуи Iулъхьэр тIу зэфашIы зыфаIорэм фэдэу тызэныбджэгъу, педучилищми институтми илъэсибгъо тащызэдеджагъ, Iаджи къызэпытчыгъ. Шъыпкъэ дэд зыфиIорэр Заур, сыд IофшIэн зыIуагъахьи Руслъан, обком комсомолми, культурэми, Президентым иадминистрацие ипащэуи зышъхьамысыжьэу Iоф ышIэныр ишэныгъ, къыдэхъугъэри бэ. КъэсэшIэжьы, хэкуисполкомым культурэмкIэ игъэIорышIапIэ ипащэу щытзэ, Мыекъуапэ сыкъэкIуагъэу тызызэIокIэм, гушIор ынэгу къыкIихэу филармониякIэу ашIы пэтрэм сызыдищи сыкъыщыриущэкIзэ къызэрэсфиIотэгъагъэхэри, ахъщэ Москва къызэрэIихыщтыгъэ шIыкIэхэри. Ау зэкIэмэ анахь гушIуагъор джащ фэдэ энтузиастмэ яIофшIагъэ зэрэмыкIодырэр, ахэр непи щысэтехыпIэ зэрэхъухэрэр ары. Ащ фэд джыри Пэнэшъу Руслъан, бэшIагъэу мыкIэлэжьми кIэлэгъэ машIор ыгу кIэлъэу иреспубликэ гупсэ пае мэпсэу сытIысыжьын, игъо хъугъэ ымыIоу.

Сэ сипоэтическэ карьери Руслъан епхыгъэ шъыпкъ. Институтыр къызысыухыгъэм илъэс 17 — 18 тешIэжьыгъэу чылэм кIэлэегъаджэу Iоф щысшIэзэ, зэкIэм гуетыныгъэшхо горэ сшъхьэ къиуагъэу ащ сызэридзэзэ усэ тхыным сыфежьагъ. Публицистическэ поэм апэу стхыгъагъэр ыкIи Бэрэтэрэ Хьамидэ зесэгъэлъэгъум сыщтапэзэ, «Руслъан, мыр къыхэуутыным фэхьазыр» къысиIогъагъ. Ау политикэу зыцIэ къесIорэмэ ащыщхэм неущрэ мафэ ямыIэу ылъыти, ар зыми езгъэлъэгъугъэп. Ау ащ пыдзагъэу чылэм фэгъэхьыгъэ поэмэрэ усэ 14-рэ стхыгъэхэу зы фыртынэ горэм сыкъиIэтыгъэм фэдэу ахэр зэхэсыугъуаехи Мыекъуапэ сыкIогъагъ. Ар зыхъугъагъэр 1983-рэ илъэсыр арыгъэ. КъызхэкIыгъэри сымышIэу апэ дэдэу Пэнэшъу Руслъан секIолIагъ, сыкъыфеджагъ. ЛъыбгъэкIуатэхэмэ хъункIэ ылъытэхи, зыгорэмэ аригъэлъэгъугъэх ыкIи ахэр зэкIэри нэбгырэ заулэ къыздэхьэрэ сборникэу «КIочIэ зэикI» зыфиIорэм а илъэс дэдэм къыдэхьагъэх. Ситворчествэ къытегущыIэхэ зыхъукIэ къызхахыгъэри къэшIэгъуаеу 1975-рэ илъэсым сытхэнэу езгъэжьагъэу къатхы, ау ар тэрэзэп. 1983-рэ илъэсыр ары тэрэз дэдэр!

Сипоэмэу «Таущтэу у Адыгэщт, уцIыфыщт?» зыфиIорэм щыщ пычыгъохэмкIэ ситхыгъэ сыухыжьыщт (Гугъэм инэфылъэ фаб, Мыекъуапэ, 2008 илъ., ящэнэрэшъхь, н. 125, яблэнэрэшъхь, н. 129, япшIыкIузэнэрэшъхь, н. 133):

Сыд къэшъуакIа, орэд IуакIа къедгъэжьагъэр?
Сыд гомыIу Iэе гъэпсыкIа тызыштагъэр?
ЦIыфэу щыIэр иблыс зэкIэ хигъэукъуагъа?
Таущтэу хъумэ хабзэу чъыгъэхэр укъуагъэха?
КIодыжьыгъор къытфэсыгъэу теуцолIагъа?

Сыд пай тыутхындзра тигушъхьэ лэжьыгъэ —
ЛIэшIэгъуипшIхэм, шъэхэм тылэжьыгъэр!
Сыд пай тыпыхьагъа ар тыушъхьакIунэу,
ШIэжь тимыIэжьынри къедгъэкIунэу?

ЗыупцIэныныр орэдыIом шIоемыкIоп.
Къытехьаныр сценэм джаущтэу къырагъэкIурэп...
Сценэр бэрэ хьамам пIонэу щыгъынынчъэу
Пчыхьэ реным мэлъэкъуао нэхъоинчъэу.

Хъурэ бзырэ зэдряIофэу мылъэгъупхъэр
Къэдгъэлъагъоу къизылъхьагъэм пчэгу гузэгум,
Мышъомыл гущыIэ нэкIыхэр зыбзэгум
Сыд зышIыгъэм ар орэды емышIапхъэр?

КъашъуIо, таущтэу тыухъумэщта адыгагъэр?
Зынэсыгъэр сыд гъунапкъа джы цIыфыгъэр?
Тэ тишэни хэт ишэни зэхэхьагъэ...
ГъэпсыкIэшIухэу тилъэпкъ шапхъэхэр укъуагъэх.

Экран шхъуантIэр тэ къытфэхъу пэрыохъу,
Тишэн дэгъухэр тыухъумэнкIэ тегъэохъу.
АпшъэрэлIхэр ащ ехъулIэхи сыдэу Iасэ!
Щамыусудра ар сыд паекIэ тихасэ?

Шэн тиIагъи хъулъфыгъацIэм тырыпагэу,
Бзылъфыгъэхэм тибзылъфыгъэ агъэлъагэу!
Шъхьадж ежь тефэу къыхилъхьагъэр Тхьэм зэрихьэу —
ИзекIуакIэ шэпхъэ дэшIмэ шъхьаджи гохьэу!

ДэгъэшIыгъэу, тищыIакIэ тешIыкIыгъэу,
ЛIэшIэгъубэ зыныбжь гъогум къытекIыгъэу
Шэн уцугъэ, шэн псыхьагъэ боу тиIагъи!
Къытэхъуапсэхэу, щысэшIоу тыщыIагъи!

Ары, Хъот Заур фэдэ профессионалхэр ыкIи энтузиастхэр тинепэрэ щыIакIи зэрэхэтхэм гушхоныгъэ хэохы, ахэм афэдэмэ филармониер агъэIорышIэмэ, Iо хэлъэп тимузыкальнэ искусствэ зыкъызэриIэтыжьыщтым! Къыбдесэгъаштэ, Заур, уапэ егъэхъу джащ тетэу, зыкъямыгъэцIыцI!

МЭХЪОШ Руслъан.

Баскетбол. Апшъэрэ купыр

АПЭРЭР КЪЫЗЕХЬЫМ, ЯТIОНЭРЭМ...

«Липецк» Липецкэ хэку — «Динамо» Мыекъуапэ — 83:88.

Щылэ мазэм и 16-м Липецкэ щызэIукIагъэх.

«Динамэм» итренер шъхьаIэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым телефонкIэ къытфиIотагъ ешIэгъухэр Липецкэ зэрэщыкIуагъэхэр. «Динамэм» ибаскетболистхэр апэрэ мафэм зэгурыIоныгъэ ахэлъэу ешIагъэх. Очко 20-кIэ бысымхэм апэ итхэуи уахътэ къыхэкIыгъ.

ЯтIонэрэ зэIукIэгъур

«Липецк» — «Динамо» — 91:72.

Щылэ мазэм и 17-м Липецкэ щызэдешIагъэх.

ЯтIонэрэ зэIукIэгъум Липецкэ испортсменхэм нахьышIоу зыфагъэхьазырыгъ. Хьурджанэм Iэгуаор радзэнымкIэ шIыкIэшIухэр агъэфедагъэх. Зыпкъ итэу «Динамэр» ешIэн ылъэкIыгъэп.

Мыекъопэ «Динамэр» ятфэнэрэ чIыпIэм щыI. Щылэ мазэм и 30 — 31-м «Динамэр» тикъалэ щыIукIэщт «Десна» Брянск.

Футбол. КIымэфэ ешIэгъухэр

«УРОЖАИМ» ТЫФЭГУШIО

Мыекъуапэ футболымкIэ изэIухыгъэ кIымэфэ зэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу апшъэрэ купым хэтхэм тхьаумафэм кIэух зэIукIэгъухэр яIагъэх. Мыекъопэ районым икомандэу «Урожаим» апэрэ чIыпIэр къызэрэдихыгъэм фэшI спортыр зикIасэхэр фэгушIуагъэх. Командэм ипащэу Александр Матусьян гущыIэ фабэхэр фаIуагъэх.

Мыекъопэ районым икомандэу «Урожаим» зэнэкъокъум апэрэ чIыпIэр къыщыдихыгъ.

«Динамэр» «ЧIыгушъхьэм» 2:2-у шэмбэт мафэм зыдешIэм очкоуитIу чIинагъ. Ащ къыхэкIэу «Урожаир» «Мыекъуапэм» зэрэдешIэщтым мэхьанэ иIэжьыгъэп — зы зэIукIэгъу къыфэнагъэу «Урожаир» чемпион хъугъэ.

КIэух ешIэгъухэр апшъэрэ купым эрэщаухыгъэхэр:

«Динамо» — «ЧIыгушъхь» — 2:2, «ЧIыгушъхь» — АРГ — 2:5, «Динамо» — «Щагъдый» — 3:3, МГТУ — ИФК — 3:0 (ИФК-р ешIапIэм къекIолIагъэп), «Урожай» — «Мыекъуапэ» — 1:3.

«Динамэр» «ЧIыгушъхьэм» гъэшIэгъонэу дешIагъ. «Динамэм» ифутболистэу Александр Леваковым «ЧIыгушъхьэм» икъэлапчъэ Iэгуаор зыдедзэм ешIэгъур аухынымкIэ такъикъитIу фэдиз къэнэгъагъ. Милицием икъулыкъушIэмэ якомандэ жьыщэу гушIуагъэ текIоныгъэр къыдихыгъэу къызэрэщыхъугъэм фэшI. ЗэIукIэгъур аухынымкIэ секундэ 45-рэ фэдиз щыIэу «ЧIыгушъхьэм» ифутболистэу Александр Нартиковым «Динамэм» икъэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ, пчъагъэу 2:2-м «Динамэр» езэгъыщтыгъэп, ау зэхьокIыныгъэ фишIынэу уахътэ щыIэжьыгъэп.

«ЧIыгушъхьэмрэ» АРГ-мрэ зэдешIэхэзэ футболыр къэзыгъэдэхэрэ пычыгъохэр тлъэгъугъэх. Пчъагъэр 3:2-у АРГ-м текIоныгъэр ыхьыщтыгъ. А. Нартиковымрэ И. Трофименкэмрэ зэрызэ АРГ-м икъэлапчъэ Iэгуаор дадзагъ. «ЧIыгушъхьэр» бэрэ ыпэкIэ илъыщтыгъ. Тхьаркъохъо Казбек, Джамырзэ Тамерлан, нэмыкIхэри АРГ-м икъэлапчъэ зэп зэрэдэуагъэхэр. ОшIэдэмышIэу АРГ-м ифутболистэу Игорь Киселевыр ыпэкIэ лъыкIуати, ухъумакIор ыгъэплъэхъугъ, къэлэпчъэIутэу Нэхэе Даутэ благъэу екIуи хъагъэм икъогъупэ Iэгуаор къуигъэфагъ. ИкIэрыкIэу И. Киселевыр шыблэм фэдэу «ЧIыгушъхьэм» икъэлапчъэ дауи хъагъэм Iэгуаор щычэрэгъугъ. Пчъагъэр 5:2-у зэхъум «ЧIыгушъхьэр» текIоныгъэм фэбэнэн зэримылъэкIыщтыр къэпшIэнэу щытыгъ.

ИФК-р ешIэгъум къызэремыкIолIагъэм къыхэкIэу МГТУ-м текIоныгъэр къыдихыгъэу фалъытагъ.

Хырыхыхьэ къэшIэгъуаем фэдэу «Динамэмрэ» «Щагъдыимрэ» зэдешIагъэх. ПенальтикIэ Кобл Мэдинэ «Щагъдыим» икъэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ. БэтемышIэу ГъукIэлI Тимур пенальтир дэгъоу ыгъэцакIи, «Динамэм» икъэлапчъэ Iэгуаор дидзагъ. А. Коблымрэ С. Чубрэ зэрызэ хъагъэм Iэгуаор радзэ — пчъагъэр 2:2 мэхъу. Р. Тимченкэм ухъумакIор къызэринэкIи, лъэшэу зэогъэ Iэгуаор «Динамэм» икъэлапчъэ дэфагъ. «Щагъдыир» икIэрыкIэу ыпэкIэ лъэкIуатэ, ау «Динамэм» ифутболистхэми гугъэр чIанагъэпышъ, нахь лъэшыр язэрэмыгъашIэу «Щагъдыим» иухъумакIохэм рэхьатныгъэ аратырэп. Кобл Хъалидэ зэогъэ Iэгуаор «Щагъдыим» икъэлэпчъэпкъ къегъэлъэтэжьы. М. Коблыр «Щагъдыим» икъэлапчъэ зыдэом Iэгуаор лъагэу дэбыбэягъ, чэрэгъузэ хъагъэм ифагъ, ешIэгъу уахътэр ащ лъыпытэу аухыгъ.

«ЧIыгушъхьэмрэ» АРГ-мрэ футбол зэдешIэх.

Зэнэкъокъум икIэуххэр

1. **«Урожай» — 16**
2. **МГТУ — 13**
3. **«Мыекъуапэ» — 13**
4. **«Динамо» — 12**
5. **АРГ — 11**
6. **«Щагъдый» — 10**
7. **«ЧIыгушъхь» — 4**
8. **ИФК — 0.**

«УрожаимкIэ» мэхьанэ зимыIэ ешIэгъур «Мыекъуапэм» 3:1-у ыхьи, ящэнэрэ чIыпIэр къалэм ифутболистмэ къыдахыгъ.

ЯтIонэрэ купым шэмбэтым зэрэщешIагъэхэр:

«Квант» — «Зарем» — 5:2, «Спортмастер-2» — «Кавказ» — 4:2, УВД — «Джокер» — 2:3, «Газпром» — МГГТК — 2:4, «Спортмастер» — «Картонтарэр» — 2:0, «Радуга» — «Звезда» — 2:0.

ЧIыпIэхэр зэтэгъапшэх

1. **УВД — 18**
2. **«Спортмастер» — 17**
3. **МГГТК — 16**
4. **«Джокер» — 15**
5. **«Картонтарэр» — 13**
6. **«Звезда» — 12**
7. **«Кавказ» — 10**
8. **«Квант» — 9**
9. **«Радуга» — 9**
10. **«Спортмастер-2» — 8**
11. **«Газпром» — 6**
12. **«Зарем» — 5.**

ЯтIонэрэ купым хэт командэмэ ешIэгъу щырыщ къафэнагъ. Зэнэкъокъур щылэ мазэм и 30-м аухынэу щыт.

ЗэIукIэгъумэ ясудья шхьаIэу Пэнэшъу Мыхьамодэ зэфэхьысыжь гъэшIэгъонхэр ышIыгъэх. Санкт-Петербург, Сыбыр, Краснодар, нэмыкIхэми къарыкIыгъэ футболистхэр командэхэм ащешIагъэх, яухьазырыныгъэ хагъэхъоным фэшI Iоф зыдашIэжьын алъэкIыгъ. Футболистмэ ащыщхэр Урысыем иапэрэ куп хэлэжьэрэ командэхэм арагъэблэгъагъэх. Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» хэтхэр командэхэм ахэпхъагъэхэу илъэс ешIэгъум зыфагъэхьазырыгъ.

Къэлапчъэм Iэгуаор анахьыбэрэ дэзыдзагъэхэр: Степан Резник — «Мыекъуапэ», Кобл Мэдин — «Динамо», Игорь Бырлов — «Щагъдый», Ахьмэд Барахоев — МГТУ.

Зичэзыу ешIэгъухэр ятIонэрэ купым хэт командэмэ щылэ мазэм и 23-м яIэщтых.

НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редакцием зыдэщыIэр:
385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,
редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,
редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:
Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкIэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкIыжь ахы. Къэтхэхэрэмэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкIэ зэтемыфэн ылъэкIыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкIи къэзытхыгъэхэм аIэкIэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 6200
Индексхэр 52161 52162
Зак. 69

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00